

لیلی دبنته

ستر گو لیدلی حال

لیکوال

محمد اجان با
Ketabton.com

بسم الله الرحمن الرحيم

كتاب پېژندنە:

د كتاب نوم	:: ليلى دبنته، سترگو ليدلی حال
ليکوال	:: محمد اجان يار
خپروونكى	:: د پېښتونخوا د پوهنىي دېرە - پېښور
چاپ وار	:: لومرى
چاپ نېتە	:: 1383/2004م
چاپ شمعېر	:: 1000 تۈركى
كمپوزر	:: شفق

گرانو لوستونکيو !

زموره گران هبواد تبری ناخوالی او ئینی ژوندی کیسگی راته ره گوري باوروکرئ،
چېري د لیکوالی پخوانه و مورغلی يوازې به مې شعرونه کله ناكله ليکل، خود کله نه چې دا
پېنځه ويشت کلنه غمیزه پیل شوې ده، زه بې دې ته اړ ایستی یم، چې د خپل هبواد او ولسد
پېښو خام انځور په کاغذ او باسم.

دلیکوالی لوړ هنري اندازنه لري، خو صرف يوازې ستاسي نظر د لیلی دښتې ته اړوم
کومې زیاتې خبرې پکې نشته دی، د شمس الدین اکا د سترګولیدلی حال دی
ستاسي د وطن د لیلی په دښته کې.

محمد اجان یار

کولن، جرمني

حاجي گل تازه له وطن نه راغلى و. ستري مشي مې ورسره وکړه، د کلي نور خلک هم د هغه ستري مشي ته راغلى وو. ماته يې په غوب کې وویل: دا خلک چې ولاپل، بیا به درسره خبرې وکړم وړاندې د کت لنګې ته مې تکيه وکړه، ناستو کسانو خپلو کې ډېرڅه سره وویل. ماته تمه پیدا شوه، زړه کې مې له ئان سره وویل: لکه چې حاجي گل نوي کيسې له ئان سره راوري دي. چاراته د چای پیاله ونيوه او یو غرپ مې تري وکړو. مخکې راغلي کسان وار په وار پسې وتل، ترڅو چې تول ولاپل. هغه له دروازې نه په منډه راستون شو، په دوه ګامه زما خواته راور سېد، لوړۍ مې تري پونښتنې د هغه د کورنۍ د غړو وکړه. خوله يې ونيوه، دروغ ناروغ سم خواب يې رانه کړ.

ما وي: خنګه غړه کنده شوې خبره کوه، هو ربستيا تا ويلې دا خلک ولاړ شي بیا به درته یو خبرې وکړم هغه خه خبرې دي؟

هغه لوړۍ سورا سوپلې ويوست، لړ غلی شو بیا يې داسي وویل:

د ویلو کيسې نه دي. زه خواته ورنزدي شوم، ما وي او س به بیا خوک راشي، هله ماته کيسه کوه. ویلې قسم دې ماته چې چادغه کيسه کوله، د سرو یښتان مې نېغ ودرېدل ده وی جلال اباد کې دا یوه اوونۍ مخکې زموږ د یوه خپلوان دوکان مخې ته د سپینې بېرې یو سېرې چوپ ناستو. زه په ډېر ادب سره د هغه خواته ورنزدي شوم، ما وي کاكا جانه د کوم خای يې؟.

هغه یو لاس په امسا اينښي و، ویلې بچيھه زه د مومندرې یم، خو په مزار شريف کې مې مئکه او کور شته دي. د سپینې بېرې زړه ډک و، سمراته راګویا نه شو. زه ورنزدي شوم، ورته و مې وویل: کاكا جانه که تکلیف درته نه وي، توله کيسه راته وکړه. ده ویلې و پوکۍ و مور مې پخواله ئان سره بیولی و م، پلار مې خوکاله پخوا ترکستان ته تللی و، زه او مور مې پسې و روسته ولاړه.

وزير محمد گل خان مومند دې خدای و ببني، ډېر پښتانه يې قطعن زمين، مزار شريف، کندز، بغلان او پلخمری ته انتقال کړي وو. شېرخان ناشر، نازکمیر دوي کندز اباد کړي و، هغوي هم پښتانه و را انتقال کړي وو. شاري مئکې ابادي شوې وي، پلار مې دې الله په جنت کړي، ویل به يې لوړۍ دا تول کندز شار او حنګل زارو. د وخت په تېرې دو سره ورته خلک راتلل او شاري مئکې يې ابادولي. تاجکو، ازبکو او لړه کیو ترکمنو هم پکې خای پرخای کلې ودان کړل لارې او سړکونه و یو ستلشول، د خلکوتک راتګ زيات شو.

بچى مور مى راته ويلى ايله ددرى كالو بە وي، چې د (لتە بند) پە لاره پە يوه زور
واگون گاپى كې پلخمرى تە پە دوه شپۇ او دوه ورخۇ كې ورسېدۇ او دا يې ھم ويل، چې
پە زيياتە لاره باندى مى پە خره ورپى وي. د هغى وخت سەرگۈزىنە خودنن پە شان نە و، دلتە
بند او د واب مىخ زرين لارى خو پە غرونو كې پە كېپۇ او گۈنگۈنۈ كې تللې وي پە زيياتو
خايونو كې بە خلک لە موڭرنە كوزبىل او پخپلۇ پىنبۇ بە تلل. پە خو شپۇ ورخۇ كې بە
قطعنە وابنېتل. پە دغۇ مەڭكۈ كې تگ راتگ ئەكە سخت و، چې شرمخانو او لپوانو
بە خلک داپل. د خلکو تگ راتگ دلە يىزو، خوتىنە بە سرە يوئىخاي كېدل بىا بە لە يوې
سيمى نە بلې سىيمگى تە تلل. وروستە بىا يو نىم گاپى (موڭر) پىدا شو. سەرگۈزىنە ووھل
شول، د خلکو لېرىدەن لېرە اسانە شو. بچى زمالې بىلەياد بېرى، چې لومۇرى موبە پە
پلخمرى كې او سېدلىو. زە چې كله رابوتكى شوم، پە بىلدۇ وپوھېدەم، پلارمى پە حق
ورسېد. هغە مى مومند درې تە راۋىر، خە مودە پس مى مور مۇھى شو، هغە مى ھم خېلىپى
ھدىرىپى تە راۋىر. خە پىسىپى مى چې درلۇدى، د مۇرۇ پلاپە مەرىنە كې ولگەپى زە لە يوھ
ورور او دوه خوبىندۇ سرە پاتى شوم لە بغلان نە موڭندىز تە د تلو نىيت و كې. پخپلۇ پىنبۇ تر
كندۇزە ولارو. پە دوه ورخۇ كې تر كندۇزە ورسېدۇ. موبەپە كندۇز كې پورە يو كال تېر
كې. د خلکو سرە بە مى د شارو مەڭكۈ پە ابادولو كې كار كاوه. هغۇي بە غلەدانە راكولە،
يو كال وروستە بىا مازار شريف تە كەپە شو. د منى شېپى ورخېپى وي، هوا مخ پە يېپىدۇ
وھ، ھلتە مو يوئىخاي او بل ئاي شېپى ورخېپى تېرولىپى، ترخۇ چې يوه وطندار لە ئان سرە
شولگەپى تە بوتلۇ او ھلتە مو واپول. پە دغە وخت كې مى ورور زلمۇتى شو، و
خوبىندىپى مى لا ورپى وي.

خو كالە مى لە يوھ ارباب سرە كار كاوه. ورور مى ھم راسرە پە كار كې بوخت و. ھلتە د
ناقلينو لوى كلى اباد شو. شاوخوان نورد پىنتىنوكلىي اباد شو. و. ھر چا ئانتە
مەڭكە اخيستىپى وھ، باغونە جور شوي وو، هرە خوابى شىنە بىكارپىدە. پە درې كالو كې
مى يو خە پىسىپى پىدا كېپى، مەڭكە مى واخيستىلە، ما ھم ئانتە كلا جورە كې. د كلا مخپى
تە مى باغ او باغچە جورە كې. ئانتە مى وادە و كې. ورور تە مى ھم كۆزدە و كې. لېرە مودە
پس مى خواستىلە ئەمكە نورە واخيستىلە پورە غلەدانە بە كېدلىمە مالدارى مى دېرە
وھ.

پە دې وخت كې يې رانە او بە وغۇنىتىپى ويلى: بچىھ كە تكلىف كېرىي نە، يو كەپورى
او بە خورا كې.

ما ورته یو جام او به را وری، هغه په یوه ساه او به و خبیلی جام می تری و نیو، ما وی
کا کا جانه ستانوم خه دی؟
ده ویل خاوری شمس الدین.
بنه کا کا کیسه کوه.

ویلی: خدای بنه مالداری او زمینداری را کره، ورورته می داسی واده و کر، چې دوه
شپی او ورخی مجلسونه کېدل، خوبندي می هم واده شوی، اللہ راباندی بنی شپی ورخی
راوستی. هغه لې غلی شو، بیا یې وویل خواوس..! زرزری په سترگې ورپولی، په بیره یې
لاس تبرکر، په دغه حالت یې زما شک پیداشو، ما وی کا کا جانه ولی؟ او سخنگه؟
هغه بیا خپل سرو اواوه راواړاوه، وي ویل بچیه ورک یې کره، په او سخنگه؟ او سخنگه؟
نشته دی.

په دې وخت کې دوکاندار یوه پیاله چای ورته را ور، ما ورته د چایو پیاله ورکر، هن
کا کا جانه دا چای و خبیه، خواصی کیسه به راته خامخا کوي.
هغه دوه درې ګوتنه له پیالې نه وکړل، خپل خادر یې د کوناتی نه لاندې کرو، وي ویل:
په او سنیو کیسو کې ټولې بد بختیکانې دی، بنه خه پکې نشته، په غېرله بد و پېښو
نه غور، و نیسه او س به درته یوازې خپله کیسه او د سترگو لیدلی حال و وايم.
زمادرته غور دی کا کا جانه، کیسه کوه.

بچیه بلا دې وا خلم ربنتیا ده، چې د ظاهر شاه با چاهی دېره بنه وه، ارامه ارامي وه، هر
چا بنه هو ساژوند در لود، دا خبرې نه وي، له دا ود خانی نه نیولې ان ترننه پورې یوه ورخ
له بلې نه بد تره ده، جګړې دی، مرګونه دی، د کليو او بشارونو ورانول دی، دا خه بدحال
دی مور، خوله پلار نیکه نه مسلمانان یوو، په همغه پخوانی اسلام باندې موښه ټینګه
عقیده ده. او سخو هرڅه بدل شول، د طالبانو په وخت کې خو بیخي بل دول کارونه
وشول، بیره لندې ده، بیره او بده کره. د اسلام دین یې په بیره پورې ګوتنه کرو. اخرې
داسې کانې وکړې، چې د افغانانو تاریخ او فرهنگ یې په سین لاهو کرو د ټولې دنیا پام
یې ځانته راواړاوه، نتیجه یې دا شوه، چې امریکا او انگربیزان یې را خوئول او زموږ
ملک یې پري و نیو. په دې وخت کې یې شاوخوا پام و کر، وي ویل: له ډاره خه نشو ویلى،
زړونه مو له سرو وینو نه ډک دی اصلی خبرې ته را خم

درې میاشتې مخکې موربد بلخ په شولگره کې وو، حالات ورخ په ورخ راباندې خرابېدل. جګړه له یوې ورځې بلې ته بنه تو دېله امریکایان او انگربزان چې کله مزار شریف ته راورسېدل، په طالبانو یې سورا اور رابسته کړ. شمالی ټولواله د دوستم ملېشې د امریکایي قوا وو سره یوځای په طالبانو لاس پوري کړ، بناريې لوټې لوټې کړو، ويـل کېـدل چې اـمرـیـکـایـانـ بـېـ پـنـجـاهـ وـ دـوـ دـ طـالـبـانـوـ پـهـ مرـکـزـونـوـ رـاـغـورـزـوـيـ دـغـهـ ظـالـمـ شـىـ چـېـ يـېـ استـعـمـالـ کـړـوـ، دـ طـالـبـانـوـ پـېـپـېـ وـشـلـېـدـېـ يـېـ تـهـ باـورـوـ کـړـهـ کـهـ دـغـهـ شـىـ يـېـ نـهـ وـاـیـ استـعـمـالـ کـړـیـ، دـ طـالـبـانـوـ مـاـتـېـ ګـرـانـهـ وـهـ. مـرـگـونـهـ اوـ جـنـګـونـهـ کـلـیـوـتـهـ رـاـوـغـزـبـدـلـ، دـ ګـلـیـمـ جـمـ اوـ رـبـانـیـ ټـوـپـکـ والاـ پـهـ کـلـیـوـ رـاـوـخـتلـ، دـ پـنـبـنـتوـ هـرـ کـلـیـ بـهـ يـېـ اـمـرـیـکـایـيـ فـوـخـونـوـ تـهـ پـهـ ګـوـتـهـ کـاوـهـ، وـرـتـهـ وـیـلـېـ بـهـ يـېـ چـېـ دـاـ ټـولـ طـالـبـانـ دـیـ هـغـوـیـ بـهـ هـوـاـیـ بـمـوـنـهـ پـرـېـ رـاـغـورـزـوـلـ، دـ کـلـیـوـ بـېـ ګـنـاـهـ خـلـکـ، بـئـڅـېـ، ماـشـومـانـ اوـ بـوـډـاـګـانـ بـهـ يـېـ قـتـلـ کـړـلـ. دـ پـنـبـنـتوـ پـهـ کـلـیـوـ کـېـ خـوـکـ ژـوـنـدـیـ نـهـ دـیـ پـاـتـېـ.

یوه ورخ مې خپل آس زین کړو، د یوه خپلowan پونستني ته تلم خپلowan خوک و، خو هغه زمازوم و. ډېر سخت تېي شوی و، ما وی چې پونستنه يې و کرم په سره ډزه کې له کوره وو تلم، د هغه کور په بالاحصار کې و. کله چې زه هلتہ و رورسېدم، د بالاحصار په کلا سخته جګړه روانه وه. زه په چالاکۍ سره د زوم کور ته و رسېدم. د هغوي له کلانه تور سري را ووتې، پام مې ورته کاوه ټولو ژړل. زه له آس نه کوز شوم، زرزرو رغلم. په دروازه کې مې لور مخي ته راغله، وارخطاله ژړانه يې سترګې سري آپولې وې، هغې سمدستي زما خواته رامنده کړه او چيغې يې جو پې کړي، په غېړ کې مې ونيوله، ما وی خه خبره ده؟

ويل خبره له خبرې نه وتلي ده، بهادر خان يې نن بنسخ کړ، بچې مې حېران پاتې شول. ما وې دا خه واي په وارخطايي سره دنه کلاته نتو تلو، کتل مې چې کلاکې خو تنه سري او بئڅې سره ناستې دي، یو ملاهم په هو جره کې ناستدي، خوک چې نوي رائي، هغه یو د قران مجید سورت وايي او د دعوا کوي.

په هوجره کې كېنېناستم، خوک تلل او خوک به راتلل. په کلا کې گنه گونه زياته وه.
يوه سپین بيري په جگ اواز وویل: ورونو رائئ، چې او سنورو شهیدانو ته ورشو. تول
خلک پا خېدل، له يوه سري نه مې پونتنه وکړه، ما وي وروره نور هم خوک مره دی؟ هغه
ووي چې په بالاحصار کې او نورو کليو کې بې شمگره خلک ېي وژلي دي. دته په
بالاحصار کې مرې پراته دی، لا جګړه روانه ده، امريکائي او انګليسي قواوود طالبانو
بېخ ويستلى دی طالبان خوڅه کوي، د کليو بې ګناه پښتنه يې تول قتل کړل. دا خلک د
کلي نورو مرو ته ورځي. ما وي وروره زه به هم درسره ولارشم. هغه وي ولې نه رائه، چې
څو. هغه رانه زر پونتنه وکړه، ويلى: وروره ته د کوم څای يې؟ زه د شولګري دلوی کلي
يم. د اختر محمد د زوی بهادر خان پونتنې ته راغلی وم، له بدہ مرغه چې په مرې يې
راواښتم. موږلا په خبرو کې وو، چې مخامنځ په يوه کوڅه ورروان وو.

تلو تلو وړاندې يو جومات مخي ته راغى. دېر خلک پکې را تول شوي وو، چا
او د سونه کول، خوک په لمانځه ولار وو. موږ هم زر زر او د سونه تازه کړل، جومات ته
ورنن تلو. د ماسپېښين جمعه ودرې ده، په پای کې ملا صاحب دوعا وکړه. ملا دا هم وویل:
لاس پورته کړئ، چې الله تعالی له موږ دا شر پورته کړي. شهیدان دې خدای وښی، هر
څوک چې زموږه خاورې ته، زموږ خلکو ته په بدوسټر ګو ګوري، خدای دې پخپله
خدایي سره واخلي. په اخر د دوعا کې ملا امام وویل: ورونو د شهیدانو ليدو ته به تول
ورشو، وخت کم دی، چې د بسخېدو وخت يې رارسېدلی دی. ملا مخکې شو او نور خلک
ورپیشې شول، د جومات ترڅنګه يوه کور کې درې تنه شهیدان شوي وو. لو مرې د هغوی
لیدو ته ورغلو، د دعا موورته وکړه. د بیاد کلي په يوه وړاندې کوڅه کې شپږ تنه
شهیدان شوي وو. د یو تنسورت روغ و، مګر نور پېنځه تنه بېخي چنېدلې وو. له
پېژندګلوی نه وتلي وو. خلکو خپلو کې سره غلي غلي ويل: هغه نور مرې لاد د پنه هم
زيات خراب شوي دي. ماله يوه نه پونتنه وکړه: انه یواله نور مرې هم شوي دي؟

هغه راته په ډډه وکاته، ته لانه يې خبر؟ ما وي نه نه وروره زه د بل ئاي نه راغلی يم.
سرې راته د کلي کوز سر کوڅې ته ګوته ونيوه، وييل: هغه لور چنار وينې؟ ما وي هو. د
هغې چینار خنګ ته يوه ژوره سيمه کې يو کلى دې درويشت تنه پکې قتل شوي دي.
ددغومره مرو بسخېدل خومره ګران کار دی. بیا مې بله پونتنه ونه کړه، پوه شومه چې
پښتنه يې تباہ کړل.

د کليو تول مري ان تر مابسامه د تورتم لگېدو پوري بنسخ شول. زه ناوخته د لور کورته و خوزبدم، تورتم لگېدلی و، چې د هغوي کلا ته ورسبدم. په دروازه کې خوتنه هلکان ولاړ وو، چې یو تن پکي زما لمسي و. هغه دننه ننوېستم هوجره کې خبرې اوږبدل کېدي. سرمي وردنه کړ، چې کتل مې خپلوان خوتنه سره ناست وو. تول پخپل ځای ودرېدل، ما ورتهد مړود بېخېدو کيسه تېره کړ. هغوي وویل: موږ هم دا دی اوس ترې راغلو. بنه شو تول مري خاورو ته وسپارل شول. اختر محمد چې د 65 کالو سپې و. هغه هم لږه شبې پس رانتوت. یوبل خپلوان ورتنه ډوډي راورد. په هوجره کې ناست کسان ډوډي ته کښې ناستل له چای او ډوډي نه وروسته ځينې کسان کورونو ته ولاپل، یوازې اختر محمد او واړه یې پاتې شول. تر نيمې شپې پوري مې هغوي ته تسلی او ډاډ ورکاوه. شپې مې ورسره سبا کړه، سهارو ختی مې آس زین کړو او له هغوي نه مې رخصت راواخیست او د کور په لور مې آس قمچین کړ.

ما بسام تېر خپل کلې ته ورسبدم. خنګه چې د لوی لاري نه د کلي په لوړي کوڅه کې مې آس ورو کړ او په کوڅه باندې مخامنځ روان شوم لا یوه توټه مزل مې نه و کړي، چې وړاندې د کوڅې په منځ کې د خلکو ګنه ګونه وه، تورتم و د ځينو کسانو سره لاتینونه و. د کوڅې بل اړخ ته روان و. په یوه سري مې غړو کړ: وروره ودرېډه، یوه پونښته درنه کوم هغه پښه نیولی شو، ودرېد. زه خواته ورنزدې شوم وروره خه خبره ده، په دغه کوڅه کې ډېر خلک روان دي؟.

ولې ته خبر نه یې؟

نه نه زه خبر نه یم، خير خودی؟ خير چېرته دی، د ملک کاکا دوه زامن یې یې د شولګري په دوکانونو کې وژلي دي

له آسه کوز شوم، سمدستي مې زړه درزا پیل کړه.
وروره د کوم ملک، ددې کلې خو یو ملک دی نو!

ملک افسر خان نه پېژني؟

دا خنګه؟ دا کله؟ په مغزو کې مې کړنګ وشو. هغه زما تره یادوې؟
راخه نورې خبرې پرېږد، خو سیدا جان او میرا جان یې نن ما سپښین دواړه وژلي دي،
سبا ته یې بنسخوي.

نورنو په ئانپوه شوم، سمدستي مې ئانورورساوه. آس مې په دېره کې و تاره او زه د کلا دروازې ته ورروان شوم. دومره وارخطاوم، چې دوه ئلې د کلي دروازه کې راخطا شوم پېښې مې اړو پړ شوي، نزدي رالوبیدلى و م په دروازه کې ورنوتلم، د بسحه ژړا او ويرونه مې مې غوبه ته راورسېدل. د کلا په دالان کې خلک راجمع وو. پام چې مې وکړ، وړاندې برندې کې دوه جنازې پرتې وي. بسحه تري شاوخوا ناستې وي. ټولوزه ولیدم، چې ورروان و م زما په ليدو د ژړا غبونه یوانګور جوړ شو. وارخطا وارخطا مې ئانورورساوه.

د دواړو جنازو د شهيدانو د کتونو په بازو ګانو مې لاسونه کېښو دل او ورپېړو تم بيا مې ئانونه پېژانده، تره پره وخته پوره په کلا کې د ساندو او ويرونو چيغې پورته کېدلې. کاكا مې راغاري وت، سلګو نیولی و هر چا په زوره زوره ژړل. لړل په ئانپوه شومه، د کتې بازو ته چا کېښو لم، زړه مې راتینګ کړو، اوښکې مې پاکې کړې، ايله دومره مې له خولي ووتن: دا خنګه چل شوي دي؟

کاكا مې په ژړغونې غږ وویل: بچيهدا يې ماسپېښين د شولګري په دوکانونو کې وژلي دي. د کلي نور کسان يې هم وژلي دي. په دې وخت کې له بېرون خخه یو تن راغي، داسي يې وویل: هدیرې ته يې مرېي راوري دي، خلک په هدیره کې راټول شوي دي، ناوخته دی دا مرېي راخلئ. خلک له دواړو جنازو نه تاو شول، بسحه او نرو د کورلوی وړو ويرجور کړو. جنازې پورته شوي، د کلا تر دروازې پوري ترڅو چې جنازې وتلي، ويرونو کلا لپژوله په بېړه سره جنازې له کلانه ووتنې. د کلا په دروازه کې بسحه او ماشومان ودرېدل. د سیدا جان او میرا جان مېرمنو خپل وېښتان شکول او چيغې يې وهلي، ترڅو چې دواړه جنازې يې له سترګو پناه شوي. جنازې په منډه منډه خلکو هدیرې ته ورسولي. د هدیرې په خنګ کې لوی میدان و، نوري جنازې هم پکې اينې وي.

د خدای مخلوق راغوند شوی و، سپین بیری، تور بیری، واره حوانان تول دشاوخوا
 کلیونه راغلی وو. د هدیری په وراندی گوت کی ئای پر ئای تور سری هم بسکار بدی.
 عمومی جنازه وشوه، یوه د سپینو جامو ملا د خلکو مخی ته ولا رو، عظیبی کاوه د
 عظیبه پای کی یې داسې وویل: ورونو لاس پورته کرئ، اللہ ته سوال زاری وکرئ،
 ترخوز موبه وطن کی جگرە بندەشی. هر چا زموږه وطن وران کړو، اخرا مريکا را پسې
 راغله. زموږ په خوار اولس یې خپلې وسلې ازمېښت کرې. او سپرې وارد امریکا یانو او
 انگریزانو دی. کلی او بنارونه یې چې خه پاتې وو، دوی په بمنو او را کتونو وویشتل.
 په دې لوټ شوي او تالا شوي ملک کی نور خه پاتې دی، چې دوی له موږه خه غواړي.
 خدایه خوک چې په موږه ظلم او ناروا کوي، له مخه یې تباہ کرې. په دې وخت کی یوه تور
 بیری سری د ملا صاحب په غور کې یو خه وویل، ملا نوري خبرې د امریکا په باب ونه
 کرې، خوله یې ونیوله یو حدیث یې تېر کړ، نوري خبرې یې په نیولی غږ وکرې. د
 شهیدانو جنازه وشوه، خلکو مری پورته کړل او هدیری ته یې هر مری خپل خپل قبرته
 یووړ. مری بنسخېدل او د قبرونو په سر ملایانو په جګ او ازاد خدای کلام آوراوه. هر ملا د
 زړه له اخلاقه مسئلي کولي. چا خاورې ده مولې او په قبرې شيندلې. خینو له خانه سره
 پت پت د شونډو په سر کليمې ويلې. چا د مرود قبرونو له پاسه خادرې نیولې وي د
 قبرونو ترخنګه وراندی د شهیدانو خپلوانې، تور سرې بسحې یو تربله نزدې ناستې وي.
 د هرې بسحې پرمخ او بسکې روانې وي. د یوه قبر خنګ ته د بسحوده لې په منځ کې یوه
 بسحې نورو بسحوله لاسه نیولې وه، خو هغې بسحې چيغې او ناري وهلې. همدا یې ویل:
 خدایه په دوستم او امریکا تند را وارتوي! زما بچې یتمیان شول، اللہ کور مې وران
 شو، خدایه ته خود ظالمانو کور وران کرې. همدا یې ویل او ستونی یې بند شو، او زې
 په تېه ناست و، بې خودی پرې راغله. نورو بسحوبه غېړکې ونیوله او پرې را توپې شوې،
 هدیره کې بده ورڅه جو په وه، ژړا او چيغې وي.

په هدیره کې د تولو خلکو شوندې وچې وي، له خلو نه يې اسویلی بادېدل
مرېي بنسخ شول، دعوا وشوه. وروسته بیا د هدیرې په سپین میدان کې خلک ودرېدل
او اخري دعوا او فاتحه وشوه. خلک له هدیرې نه هرې خواته روان شول. په تولو کليو کې
يو شان خېگان و، د شې له خوا د بالاحصار په کلاتوده جګړه روانه وه. ډېر طالبان دنه
په کلا کې بند پاتې وو او مقابله يې کوله تسلمه دو ته يې غاره نه اينبوده. له شمالي
تلواли او امريکايانو سره په سخته جګړه اخته وو. له دوا رو خواونه مرېي زخميان کېدل.
حینې مرېي زخميان به کليو ته راچېدل، په بالاحصار خورئې جګړه کېدله امريکا اي
عسکر له بالاحصار نه راتاوشوي وو، د تانکونو او هوايی الوتکو غړمباتول
مزار شريف لړزاوه. سباته وختي په کليو کې احوال ولکېد، وویل شول چې بالاحصار يې
ونيو، طالبان يې تسلیم کړل او ويې وژل.

او دا هم وویل کېدل، چې د طالبانو سره پاکستانی جنګيالي هم وو. مازديگر لمر په
غړغړه و، یوزخمې يې په آس اچولي کلې ته راور. د زخمې په خوله کې ايله بېلې ساه وه،
نور ختم و. یوزلمى چې د دغې کلې دا زخمې چې بې راور، خلک ترې راتاوشول او
پونښنه بې ترې کوله لوړۍ هغه هېڅ نه وویل، خو چې د کلې خلکو ډېرتینګ کړ، پخپلو
و چو شوندې و بې ژبه و ګرځوله سترګې بې را وو پستلي، داسې يې وویل:
وروره د خانونو غم کوئ، والله که موژوندي پرېږدي. د امريکايانو سره یوځای
دوستميان او تلواله یوځای په طالبانو پسي ګرځي، چې نوم پښتون مخي ته ورځي،
ژوندي يې نه پرېږدي.

زموږ خواته نه رانزدي شو، په کراره يې موږ ته داسې وویل:
فکر مو او سه په دې وخت کې یوځای ډله ډله مه درېږئ، همدان غرمه زه خبر شوم،
چې له کليونه پښتنه په یوه بهانه او بله بهانه بیا اي، پام کوئ فکر مو او سه نه بهدا
وي، چې پخپلو کورونو کې ونه او سېږئ، خانونه غېب کړئ.
د سېري په خبره موښد جومات چني ته ولاړ کسان حېران پاتې شوو. خپلو کې مو سره
وویل: درځئ چې او س کورونو ته لار شو. سباته به په حالاتو خانونه پوهه وو.

شپه د کلیو خلکو باندی په وپره او دار تپره شوه. سهار شو، ما حان لبر وختي د جومات مخې ته ورساوه. کتل مې چې په وستل کې درې خلور تنه کلیوال ناست دی سره غربېږي. زه د هغوي خوا ته نزدي ورغلم، سلام مې واچاوه ورسره کښېناستم. هغوي د حالاتو په باب سره خبرې اترې کولي وړاندې په کڅ کې په نري لاره یو سړۍ په آس سور راروان دی. موبې قول د هغه په تماشه شوو. موبې پوهېدو چې دغه سړۍ خامخاد کلې دی، کوم نوی احوال به یې راوري وي. موبې لاپه دې سوچ کې وو چې هغه زموږ نه وړاندې د کلې په لویه دروازه رانتوت. د وستل ترمخه په لاره راروان و. کله چې موبې ته راوسېد، له آس نه کوز شو. موبې قولو هغه وپېژاندې چې هغه د کلې یو سړۍ و، زوی یې په بالاحصار کې له طالبانو سره عسکرو. هغه خپل آس ودراوه او زموږ خوا ته راغي. سلام یې واچاوه، موبې ورته ستري مشي وویلې. زموږ له ډلې نه یو تن ډېر بې واره و. دستي یې ترې د هغه د زوی پونتنه وکړه. ویلې لوړې دا ووايې چې زوی دې ژوندی دی که نه؟ هغه چې رنګ یې زېر الوتی و، شوندې یې وچې وي، خپله ژبه یې په وچو شوندو و ګرځوله، ویلې نه؟ ډېرې پونتنې مې له یو بلنه وکړې، مګر هېچارا ته خه معلومات رانکړ. بېګا مازديګر ټول بالاحصار تسلیم شوي دی، کومو کسانو چې مقاومت کاوه، هغوي یې نیولې دی، زیات پکې مره دی.

ما وی وروره ته خو پوره کيسه وکړه، خنګه چل شوی دی؟

هغه د بالاحصار پلو مخ واراوه، ويې ويل: وروره د محشر ورخ تپره شوې ده. پرون په بالاحصار الوتکو بمبارې کولي او لاندې توپونو او تانکونو په بالاحصار اور بل کړي و. د ماسپېښين نه وروسته جګړه ودرېده. په بالاحصار د دوستم او ربانې دوی عسکر وروختل. خارجي قواوې هم د بالاحصار په شاوخوا کې وي. دومره مخلوق مرې شوې دی، چې په زرگونو طالبان وژل شوې دی. حېران دې ته یم چې په مرو به خه کوي، خکه چې هغه خود بسخولو نه دی او نه خوک شته دی، چې دومره قبرونه او باسي، خو خلکو سره خپلو کې ویلې چې مرې په بیلدوزرو بسخوي. کندې ورته او باسي او مرې ورته ورگوزاري ډله بیزو قبرو و کې یې وراچوی، ژوندې چې خوک پاتې دی، هغوي زندان ته بیایې.

په تولو کليو کي پښتنه رانيسې او له کوره يې باسي، له ئان سره يې بىايي دومره خلک يې نيولي دي، چې د پښه شپږ زرونه خامخازيات دي. دا خوتول طالبان نه دي، خو چېرته چې يې پښتنه پيدا کري دي، نيولي يې دي. زه په همدي خاطر نن دلته راغلى يم، چې دا پاتې پښتنه خبر کرم، چې د ئان غم و خوري، كەنه نو خبره خرابه ده، هو خرابه ده!

دواوشوه، له جومات نه خلک خواره شول او خپلو کورونو ته لارل زه هم خپل کور ته راغلم د مابسام له ڏودي نه وروسته په دې شپه تر ډېرہ کښېناستم. ماشومان او مېرمن مې ويده شول، زه هم پخپل کت کې پرپوتم مala ڏدهنه وه لگولي چې د کلی سپو غپا جوړه کړه. غوب مې چې ونيوه، د کلی په هره کوڅه کې د سپو غپا زياتېده. زه له کته راجګ شوم او د کور برنډې ته راووتم د کلی شاوخوا ته مې پام وکړ، سپو همغه شان غپلې د کلی د کڅ سرته په سرک کې موټري د کلی په لور راروانې وي. سرک زموږ د کلی ترڅنګه تېر شوی و، ما بنې ورته ئان حیر کړ. ما او چې دا به د دوستم دوی عسکروي، چېرته به ئې د موټرو خراغونه به کله ګل شول او کله به ولګېدل. سرک خوبې له هغې کندې کندې وي، ما فکر کاوه، چې دا موټري په لورو ژورو کې خېږي او کوزېږي، حکه يې سترګې نه معلومېږي. خو هغه د دوی خپل مانورو. ما هېڅ فکرنه کاوه، چې گنې دوی به کلی ته راخې او خلک به له کورونو نه وباسې موټري راروانې وي او سپو هم ڏېر غپل.

زه لارم بېرته مې ڇډه واچوله، نسوار مې لا خوله کې دي، بنې پوره وخت په سوچ کې لارم یوه شپه وروسته مې شور او غرپا تر غوب شو. بیا مې سرله کړکۍ رابهړ کړ، لاندې کوڅه کې هرې دروازې ته وسله وال سړي ولاړ دي، د کلی منځ ته مې چې سترګې واړولې، شور او غالوغال دی. د مازديګرد بوډا سپین بېرې خبره مې نېغه زړه ته ودرېده. تر مازديګر ناوخته د جومات په شاوخوا کې د کلی خلک خپلو کې سره جرګه جرګه کېدل، همدا ېي ويل چې خه چاره ولټيوو. اوس خو خبره زموږ سرته راغلې ده. بنځې او کورونه خو نشو پېښو دلې. هرڅه چې راباندې کېږي، کېږي به! مرګ مو قبول دی، خو دا شرم نشو قبلو لې.

په تاریخ کې به موبچو ته پېغور پاتې شي. تر ناوخته همدا فيصله وشوه، چې په همدي خپل کلي کور کې به ناست يو مرگ وي او که درد، همدلتنه به يې تبروو. هلتنه وړاندې د جومات په برنده یوزور بودا سپين بېرى ناستو، خپلې تسبېي يې اړولي. خلکو ته بې مخراوا پاوه، ويې ويل: هلکانو پام کوئ دا ترکمن او ازبکان مو نه پرېږدي، موقع ورتنه په لاس ورغلې ده، په هر سبب چې وي دا ئحل پښتنه بې مرګه نه پرېږدي. تاسي خپل اتفاق او بیالارې ګودري ګورئ. اگرچې پښتنه بې اتفاقه قوم دي، دا تولې نادودې يې پخپله په ځان راوستي دي، که دوي لړ په اتفاق واي، مشر او کشريې معلوم واي، د بل په دسيسو نه غولپدای، داسي حالت به پري ولې راتلاي؟.

او سپخپلو کې سره یوشئ، یوه خبره غوته کړئ او بیا پري عمل وکړئ که نه نو دا ئحل بیخي دل کېږئ د بودا خبره چې خلاصېده، مlad مابنام اذان وکړ. خلک په جمعه ودرېدل، د لمانځه په پاي کې ملا امام دوعا وکړ او د دعوا په اخر کې يې وویل: ورونو لاس پورته کړئ، چې الله پاک سوله راولي، زموږ د مسلمانانو خوددي زورور ظالم سره زور نه رسېږي، خداي دې پخپله خدايي سره مسلمانانو ته بری ورکړي. دا ئحل پښتنه بې مرګه نه پرېږدي

زه له په دې فکراو سوچ کې وم، چې د کلا دروازه وټکول شوه. مېرمن مې راجګه شوه، ويلى سريه پاخه دروازه تکېږي. زه له کتنه پاخېدم، بنځې ته مې وویل: تاسي مه وارخطا کېږئ، کېداي شي د کلي خوک وي او ماسره يې خه کاروي. زه رابنکته شومو شاته مې مېرمن هم راپسګې جوخته راروانه وه. د کلا دروازه مې خلاصه کړه، کتل مې چې شپې تنه توپک والا ولاړ دي. مېرمن مې چې دوي وليدل، په چيغو بې لاس پوري کړ. دغسي چيغې د کلي په هر کور او کوڅه کې او رېدل کېډي، سرو وویل: خوارجان ګريه نه کن، شوهرت زود پس مى آيد !

ما یوازي خپلې بنځې ته همدومره وویل: دروازه کلکه کړه، زه بېرته را خم! زه دوي له ځان سره روان کرم. دوي راته یوازي دا وویل، چې د کلي تول خلک يې غونبنتي دي، په زړه کې دې بل خه تېرنشي. ماته د بودا خبره بیانېغه مخي ته ودرېده. روان بې کرم، د کلي د هري کوڅي نه بې خلک راوېستلي وو او د سړک په خواروان وو. مړ هم سړک ته ورسېدو. په سړک ډېږي موږي ولاړې وي، د کلي تول خلک يې سړک ته راوستل، یوازي د وسله والونه یو چا غږوکړ، وي وویل: "برادران شمارا قوماندان صاحب خواسته چيزی ګپ میزند، دیگر هیچ ګپ نیست".

نوري ې هېچ ونه ويلى د کلي تول خلک يې په موږو کې کښېنول او د مزار شريف
بالاحصار په لوري ې حرکت وکړ.

موږي ې خو خه عسکري وي او خه چکلي لاري وي. تول کلي په زړا او چيغو پاتې شو،
سپو هماګه شان غېلې چې موږو حرکت وکړ. په هر موږ کې وسله والد کلي د خلکو
سره کښېناستل، د بالاحصار په لوري موږو حرکت پیل کړ.

زه يې هم يو موږ ته و خېژولم، په هر موږ کې د کلي خلکو يو تر بله سره پېژندل. زموږ
سره په موږ کې هم تول بلدي کسان ناست وو، توره شپه وه، تورتم کې يو بل سره نه
ليدل، مګر يو بل سره به چې خبرې وکړې، په موږ کې ناستو کسانو به هغوي اوچت
و پېژندل. لبه شپه چې موږو لار و وهله، خلک زموږ په موږ کې غلي ناست وو. ناخاپه د
موږ له يوه ئاي يوه تن د اسي و ويلى: د طالبانو دي خدائی کور وران کري، د هېچا بي نه
منله، تول پښتنه يې پري قتل کړل. خپله خو قرانګو که به د اسلام او پښتونوالي نښه
ورکې وه، خوشې تولي دنيا ته يې پښتون سپک سپاند کړ. گورئ په دا نيمه شپه تول
کلي يې له خلکو خالي کړ. اى ورونيو په دې نسه پوه شئ، چې موږ او تاسي مرګ ته بياي.
په موږ کې ناست کسان تول پوه شول، چې دا خود کلي (ميراب) صاحب دين اکا دې. په
دې وخت کې يو تن توپک والا پري گراغو ته شو، په کونداغ يې وواهه صاحب دين اکا
يو اخ وکړ. په موږ کې ناستو کسانو تولو په يو اواز توپک والا ته ويلى: مه چې د کلي
ميراب ونه وهې، دی خو طالبان يادوي، تاسي يې خونه ياست ياد کړي. دا خود تول کلي
خدمتگار غريب سړي دی، ولې دې په کونداغ وواهه، دومره د پښتنو تکولو ته تري
ياست؟

توپک والا په قهر او غصب و ويلى: ګپ نزن، شما طالبای بي فرهنگ و حشى!

تولو په موږ کې ناستو کسانو ورته و ويلى: خوله دې سمه خوزوه، ردې بدې مه وايې!
يو تن کليوال و ويلى: ورونيو د سره ئانمه سموئ، پربېدئ چې چېږي موږي، نوري
خبرې به هلتنه د دوي مشرانو سره وکړو. هغه بيا و ويلى: "والله اگر به ګپ زدنات بماند."

د هغه له دغې خبرې سره تول چوب او غلي کښېناستل. موږ روان و، ډېره لاره يې
و وهله ترڅو چې د مزار شريف بالاحصار ته ورو رسېدو. موږې ودرېدې، شپه هم په و تو
وه، چرګانو اذاونه کول، چې مونبد بالاحصار دروازې ته مخامنځ په سړک ودرېدو.

یوه شبېه په موږو کې ناست وو، له موږه مې چګې پام کاوه، د بالاحصار مخې او شاوخا دومره ډېرې موږي او خلک ليدل کېدل، چې هېڅ په شمېر کې نشواب راتلای یو تن زموږ موږ ته نزدي راغى، د موږ سیت کې يې کوم یوه سره خه وویل او بېرته لار. لړه شبېه وروسته وسله والد سړک دواړو غارو ته ودرېدل، د بالاحصار د کلا دروازې پورې پرسړک ټوپک په لاس عسکر ولاړوو. شپه ووته، رنایي ولګدې، هرڅه ليدل کېدل. ټانکونه او توپونه ئای پرخای ولاړوو، وړاندې امریکایي عسکر بېکاره ترستړګو کېدل، له درېشی او وسلونه او چت پېژندل کېدل. زمازره کې دا تېرېدل، چې امریکایان خو شته دي، په موږ به خوک ظلم نه کوي. له موږه رابنکته شو، په سړک يې مخامنځ بالاحصار د کلا دروازې ته روان کړو. زموږ د کلې خلک يې ټول په سړک روان کړل. کتل مې چې د بالاحصار د کلا په دروازه خلک ورنټول. کله چې موږ دروازې ته ورنېدې شو، خو تنه خارجې کسان او د دوستم او رباني یوه ډله قوماندانان او مهم کسان ولاړوو. دروازه کې وسله وال کسان په داسي حال کې و، چې چا په دروازه کې د ننټولو په وخت کې خلک شمېرل د یوه تن سره قلم او کاغذ په لاس کې و. ځینو وسلې تیاري نیولي وي، له دروازې به دوه دوه تنې دننه ورنټول. هغوى به زرز شمېرل زه چې دروازې ته ورور سېدم، دويم تن راسره زموږ د کلې یو خیاط (کالې ګندونکۍ) ملګري شو. هغه د ننټولو په وخت کې ماته وکتل او ما هغه ته له دروازې تېر شو. دننه لارو، چې پام مو وکړ، دننه د بالاحصار کلا خو پخوانې عسکري کلا ده، چې بې شانه لویه ده، په زړگونو خلک پکې ئاپېږي. دننه پکې ودانې ډېره ده، موږه چې لړ وړاندې ورتېر شو، ټوپک والا ودرولو. شاته مې چې پام کاوه، زموږ د کلې خلک ټول ولاړوو. پنځوس متړه وړاندې د کلا دیواله ته خیرمه بې شمېره ډېر خلک ناست وو، خو تنه وسله وال ورته ولاړ وو. مخامنځ یوې لوې ودانې په غټه وکړو کې د خدای مخلوق ناست وو. همدا شان په دواړو چپ او بنې پلو خو متړه وړاندې کوکړو کې يې طالبان اچولي وو. ما چې په کلا کې دننه دا د خدای مخلوق ولید او ټول حالات مې له نظره تېر کړل، پوه شوم چې دا دومره ډېر خلک بې تش د طالبانو په نوم راوستلي دي.

موږه سره په کلا کې دننه سمدستي بل ډول چلنډ کېده، نه مو چا خبرو ته غوره اينسوده او نه يې راته د انسانیت په سترګه کتل. لمراو خوت، موږلا همغسي ولاړوو. ځینې کسان چې بې وسه وو او یا سپین بېري و، هغوى ئای پرخا يناست وو. په دې کې دوه وسله وال راغلل او داسي يې وویل: او غانا بشيند.

موبېخپلو ئایونو كىنىباشتۇ. دورخىپى تر دولسو بجو پورى ئخايى پرئاى ناست وو. اوبە او دوھى يىپە راكولە ما چىپە دكلا دتولۇ راوسلىخلىك او طالبانو پە گەدون اتكىل و كېرو، تقرىيَا شىپۇزره كسان بە وو. دورخىپى لە دولسو بجۇنە وروستە يىپە او بە راپەرە. هر چا او بە و خېنىلىق، خۇممادا بە يىپە ويلىق دخپلخايىھە مەنسۇرپېرى. هر خۇك بايد پخپل ئخايى كىنىباشتۇ، بلە خېرە نشته دى، هممادان تاسىپە د مازاربىارتە بىياپى. هلتە كومە عمومى غوندە د، د خبرو اترو لپارە غوندە جورە شوي ده.

يوه تن پە ناستو كسانو كې ورناري كې؛ ورورە بىپە لە هەغىپە مو وزنى، دومرە خۇ و كېرى، چىپە لېخوارە او او بە خوراتە راپەرە، لە لۇبىپە او تندىپە مو ولېپە وزنى. و سله وال چىپە اصلًا ازبک بىكارىپە، خىرن لىنكوتى يىپە سەرەتاو كېپە، د نسوارى بخمل او بىد كەميس يىپە تن و، لىنە پېرتوگە او زارە عسىكىرى بوقان يىپە پەبنوو، چىتە پوزە او شىنى بخنىپە سترگىپە يىپە وي، لىنەكى دېرە يىپە وو. د دېرسو كالوبە، لە نورۇنە دى لېرىد انصاف خاوند و. ويلىق بىرادرا ازانجا از چاه در سطلىك بىيارىد، مەگىر درىنجا نان مان نىست. دوه تىنە گۈنديپا خېدىل او بە پىسىپە لارلە د هر چاخولە و چەوه، ئىكە چىپە دېرى خۇنسوار اچول او بېرتە يىپە تو كول د كلى خلىك لە خپلۇ ئایيونونە راوخۇ خېدىل. يوازىپە خۇزمۇبە د كلى خلىك نە وو، پە دى كلا كې يىپە دېرى كلىو خلىك راتىول كېپە وو. طالبان ھەم پەكىپە وو، مەتكىپە چىپە خە طالبان پە دى كلا كې او سېدىل، هەغۇرى خە و ۋېل شوي وو، خەزخەميان او خىنىپە يىپە ژوندىپە كلا كې رابىند كېپە وو. د كلىو خلىك يىپە چىپە تول پېنىتىانە وو، نە طالبان، ولې د طالبانو پە نوم يىپە راوسىي وو او پە كلا كې يىپە اچولىپە وو. امرىكايانو تە يىپە ويلىق وو، چىپە دا تول طالبان دى او القاعدە دى.

زەتىنېڭ نشوم، لە خپلۇ كلىيالونە ورپاندىپە لارمە د بالاحصار د كلا دنە نورى و دانى. دوه پورە او درې پورە جىنگىي برجونە يىپە درلىودل. پە كوتۇ كې او هەم دباندىپە مىرىپى خلىك خۇزېدىل. دا خلىك تول يىا طالبان او ياد كلىيوا خلىك يىپە راوسىلىي و. هر چاتە مېپە غۇرۇنىيە، چىپە خە وايىي. چا بە ويلىق ساعت پىس بە جىرگە جورپۇپە، موبەتول بە پەكىپە گەدون كەنە دەزىياتە د كلىيوا خلىك لە خولىي گراوتىلە. خىنو بە ويل پە عمرى بىند موبندىيان كوي او چا بە ويلىق پە قران كە بە نور تىرىپە د ژوند خەكە و كېرى. طالبان خۇ ھىپە گلۇنەنە دى كەرلىق، چىپە گىنىپە مۇنۇپە روغپەپېرىدى. كاشكىپە د پېنىتىو او پېنىتۇ لپارە يىپە خۇ خە كېرى واي. خىنىپە مېپە ولىدلە بېخ يىپە نە ويل تور مخى دېرىپە يىپە رسېدىلپە خە چىپە لە نامە نە هەم تېرىپە وىپە

او چت بسکارېدل، چې پنجابیان دی پخپلو کې به یې سره غلې خبرې کولي، له لوړې او تندې نه بیخي "پړي" شوي وو.
ما چې د بالاحصار د خلکو حال احوال واخیست، پوه شومه چې نه کومه جرګه شته او نه دي خلکو سره انساني چلنډ کېږي. دا ټول به بندې کوي او یا به یې وزني. په دغه کلا کې دوه ورڅې مخکې د طالبانو او شمالي ټلواли ترمنځ سخته جګړه شوي وه، چې په پای کې امریکایي الوتكو پري بمباري کړي وه. طالبان یې خه وژلي وو او حینې یې ژوندي تسلیم کړي وو.

يو تن طالب مې ولید، چې د یوه دیواله ترڅنګه ناست و، په لاس کې یې خدا زده د خو ورخو وچه یوه مرۍ ډوډي نیولي وه، په یوه ډډه ناست و، یوه پښه یې زخمی شوي وه، په توټه یې ترلې وه، خو وينې ترې راوتلي وي. دی لګيا و په وچه ډوډي ې شخوند واهه. خواته یې د اوبو خاورينه کوزه ایښې وه، په وچه مرۍ پسې به یې د اوبو گوت کاوه. زه د هغه په لور ورروان شوم، هغه کوزه په سر پورته کړه، او به یې وڅنې. ماته یې راواکاته، سترګې یې چخنې، زیر زېښلې رنګ خيرنې جامي، د مخ هدوکې یې له ورایه نېغ راختلي وو. کوزه یې پر حمکه کېښوده، زه خواته ورو رسیدم، زما خو جامي پاکې او ظاهري بنه مې لاتازه وه. هغه راته متوجې شو، خپلې سترګې یې رابنځې کړي، ما سلام ورو اچاوه، هغه وعليکم ووايې خواته یې کېښناستم، هغه راته همغسي په خير خيږ کتل. ما وی وروره اجازه ده، چې خواته دې کېښنم؟ هغه وی ولې نه کېښنه وروره! زما تلوسه وه ما وی چې د پښې د زخم پښتنه ترې وکړم په کرار مې ترې و پښتل: وروره زخمی شوی یې؟ هغه وی: هو دا پښه مې لګېدلې ده. ما وی ماته خونه ده؟ هغه خپل اوښکې لړ کوړ غوندي کړو، لاندې یې خپلې پښې ته ورو کتل ويلې وروره پښه مې له زنګانه نه کوزه ماته ده.

دا خنګه ولې ماته شوه؟

همدلته پاس په هغه برج کې ناست و، نور ملګري مې هم راسره وو، هغوي راته شهيدان شول او زه په دې پښه ولګېدم کاشکې زه هم مړوای، شهادت به مې پر نصیب شوی واي، له دې حال نه به خلاص و م دلتہ تاسې خو تنه وئی؟

موژ پرداې کلاکې بالاله دوه زرونه زیات طالبان او سېدلو. ده له دې خبرې سره جو خت وویل: وروره ته هم طالب یې که خنګه؟

ما اوی نه وروره زه یې د خپل کلې خلکو سره دلته راوستلى يم بېگاه یې نيمه شېه
راوستلو او په دې کلا یې رانتوېستلو.

دە وى هو نو اوس پستانه كله پرېبىدى. د هغه رنگ كې لې سۈرخى پىدا شوه، خپلە
پىنسە یې په يوه لاس ونيوه، لە خپلە ئايىه لې و خۇچىدە، ويىل: ارمان دى چې لە دا
طيارو او بې پنجاودو سره نه كېرى، مۇز خو خپل وس و چلاوه، خونه وشوه! بالانو نور
نه يم خبر چې په گىرد افغانستان كې به خەحال وي؟ مۇز خو نو دلتە او بايلودە.

وروركىيەن نو دادومرە طالبان چې په دې کلا كې وو، هغۇي خەشول؟

قۇل خەمە او خە یې ژوندى اسiran كىل. مەري يې په موڭرو كې ووبىتلى، خبر نه يم
چې چېرى بە بې ورىي وي. دومرە مې ليدل، چې موڭران بە يې ئىينىپ كۈل او لە بالاحصارە
بە وتل دلتە خو خالىي پە شمار خوتتە زخميان او يو خو كسان روغپاتې يو. دا كلا خو
داسې ڈكەنە وە، دا نور طالبان يې پە دادو ورئۇ كې سره راوستلى. ورورە پە دادو
ورئۇ كې بل شان حالدى. پە زرگۇنو طالبان بې چارە گان يې لە دې كلا د بالاحصارە
يۈورلە نورھم ورپىسى راولىي او دوبارە يې بېرتە پە دالويو كانتىنرۇ كې چېرى ورىي. پرى
خبر نه يم، چې خە بە پرى كوي؟

هغە درد ونيو او بىي لاس يې پە خپلە پىنسە كېنىسۇد او بىكتە يې ورتە وروكتىل. پە دې
وخت كې يوتىن زمۇر كلىوال پە ما پسى راغى، ويلىپە رائە چې خلک دې غوارى لە
زخمى طالبە مې اجازت راواخىست او خپلۇ كلىوالو تە خواتە راغلم.

يوه راتە سەمىستىي وويل: انه يوالي رائە لىرىپە لىرىپە مە گرئى، او ازە دە چې كوم
امريكا يې هيئەت رائىي، خە خېرى لرى. يوه بىلدە كلىي مشر سپىن بېرىي وويل: ربىتىيا دە
زمۇر دە كلىي تۇل ورونە بايد پە ھەمدى ئاي كې سره راتۇل يوو، چې لە نېرىپە نە ورسە
خېرى وکرو، چې زە مۇرخىت كېرى، تۇل كلىي يوازىپە سۈئەت پاتې دى، بىئەپە او
ماشومان بە خە وکپى؟. پە دې وخت كې يوه بىل كلىوال پېرى غېرەپە، ويلىپە: كاكا ھەمدا تە
بە ورسە خېرى زمۇر دە تۇلۇ پە نامايندەگى و كېرىپە دە كلىي نايىي اكاكا خاورىن نېپىدىلىي دىيالە
تە تكىيە وھلىپە وە، پېرتلارىي او نسوار بې لە خولىپە تېروا تۇل، هەمغە سپىن بېرىي اكاكا تە
يې وويل: پەردىل اكاكا نور مۇر دە لوبىپە نە مرو، هەر خۇك چې راغلەل او خېرى دې ورسە
كوللىپە، لىنەپە لىنەپە خېرى ورسە و كپە، چې لە دې عذاب نە خلاص شو. يوه بىل زلمىي
وويل: مۇز خونە طالبان يو او نە دە هغۇي ملگىرى، مۇنۇز خوي يې پە خدای قىسىم دى پە دې
راوستىي يو، چې پىنسەنە يوو!

موب خوک او طالبان خوک! پخپلو خبرو کي احساسات شو. سترگي يې سري واونتى، موب امريكايان خه پېژنى، خو همدوی موورته ورنسايي. موب تل له خپلى لمنې نه او را خىستى دى، موب نه خارجيان خه خبردى. لېشان غلى شو. بيا يې وويلاوس نو هېچ نشو كولاي، هر خه چې كېرى، هغه به كېرى. نور پخپل ئاي غلى پاتى شو. مازديگر رانزدى شو، خوک رامعلوم نشول. ما خپلو كليوالو ته وويلاس كه ستاسې اجازه وي، زه به لە هغه دروازى سره چې لار توبك والا دى، پونتنە و كرم، گوندى خە معلومات خو به راكرى.

تولوراته ووي: ورشه ولې نه يو خە خو به درته ووايي. زه پە مندە لە دوى نه روان شوم او د كلا دروازى پە لوري و خوئىدم. زه وروشان پىنە نبولي شوم. كتل مې چې دوه تنۇ بىرون پە سرگ مخامخ د كانتىنرو كتارتە اشارە كولە. مخامخ دروازى تەد كانتىنرو نو كاروان ورو ورو راروان و. ما ورپسى سرونە گراوه، خپلو كليوالو خواتە راروان شوم. لا خپل ئاي تەنە و مرسىدىلى، چې خو تەنە طالبان و راندى د كوتى ديوالە تە سره لار وو. پە زورە زورە يې چىغي كېرى، ويلې اي مسلمانانو ورونو، گورئ چې د هريانو بىا كانتىنرى راوستى، دادرې ورخى سرپە سردۇي طالبان او نور د كليوبى چارە پىنتانە مسلمانان پە كانتىنرو كې اچوي او چلوى يې. خدائى خبر، چې چېرى يې ورى. دادى ورتە گورئ پە موب او تاسو پسى دا كانتىنرى راوستى دى. د طالبانو پە دغە خبر و تۈل خلک لېوار خطا غوندى شول. لالې شېبە و تې نه و، چې دروازى تە نېرىدى د دروازى خولې تە لومىنى كانتىنرو درېد. يوه دلە و سلە وال كسان، چې لە بې او جامونە بنكارېدل، چې ازبىكوتىركمن، هزارە او نور تاجكان وو، مشران بى مخكى او نور ورپسى لە دروازى نە دنە راتنوتل. ما چې لە خپلو سترگو او نظر نە تېركىل، تقرىياد شلو تنۇ پە شىمېر كې راتلىل. د كلا دنە لارل، و راندى پە كوتىو كې طالبان پراتە، ما دا خيال كاوه، چې گنې خو سوھ كسان طالبان بە پە كلا كې وي. خو كله چې يې هفوئ لە كوتىونە راووبىستل او دروازى پە لوري يې راروان كىل، د كلا پە منع كې د دوو موپرو پە اندازە سرگ تېر شوی و، پېنځە پېنځە تە كتاريي طالبان پە دغە سرگ و درول. داسې كسان هم پكى وو، چې د مرگ ترسلىكى رسىدىلى و، لە چانە وينې روانى وي، چا فريادونە كول. د تولو رنگونە زې زعفران بنكارېدل، و چې شوندې، خيرنى جامي، د هر يوه بدن لکە وچ لرگى داسې شوی و، چې هر خومره كلك زړه وای، د هغو پر دغە حالت او بە كېدە.

زموربد کلی خلک دروازی ته د پېنځو سوومترو په وړاندې په لویولویو کوتوكې سره ناستوو. په دغه وخت کې دوه تنه توپک والا زموربد کوتوكه دروازو کې ودرېدل. ويلى بیرون مه اوئی اجازت نشته دي. مورده کړکیونه طالبانو کتارونه لیدل، چې د کلامنځ سړک کې بې په کرار سره دروازې خواته روان وو. د عقل نه وتله کارو، ئکه دومره ډېره يې له کوتونه رابهړ کړل، چې تعداد يې اټکلاً زرگونو تنوته رسپد. دوه ورځي مخکې يې هم په زرگونو نور له همدي کلانه وړي وو. زموربد کلی خلکو چې په کړکیو کې يې ورته کتل، ځبران او هک پک پاتې وو. یوبل ته سره ویل: ای دا به چېرته بیا یې؟ بل به پسې بل ته ویل: طالبانو هم په کوتونه کې ناستو کسانو ته ورکتل. دوی پوهېدل، چې موبهرومرو مرګ یا زندان ته بیا یې. خو نتيجه هېچا ته نه وه معلومه. ماد کلالو یې دروازې ته دوه سترګې خلور کړې وې، ما وی چې دا دومره مخلوق باندې به اوس خه کوي؟ د کتار سرته خو تنه نور غتمان او د ټلواړي مشران را ورسپد. خارجيان هم پکي وو. په دروازه کې ودرېدل، د طالبانو لوړمنی سر آن دروازې ته رسپدلي وو. په دې کې دروازه خلاصه شوه، طالبان يې کانتینر ته ورپورته کول. لوړمنی کانتینر چې ډک شو دروازه يې ورپسې شاته بنده کړه، او بنې لورته يې حرکت وکړو، وړاندې ودرېدل. ورپسې بل رامخي ته شو، هغه هم د سترګې په رب کې ډک شو او د لوړمنی کانتینر تر شا ودرېدل. په دغه ترتیب سره بنسه مې شمارل (27) کانتینر ډک شول او بیا د کانتینرانو کتار بنسی لورته په حرکت پیل وکړ. دروازه بېرته دوباره پوري شو. د طالبانو کتار چې د کلامنځ سړک يې په خپلو لیکو ډک کړۍ و، لانيما یې ته نه ورسپدلي. مازديگرنزدي و، زمورديو کلیوال په دروازه کې ولاړ وسله وال ته وویل: وروره د لمانځه وخت دې، موبته اجازه وکړه، چې او د سونه وکړو. هغه وویل: ماته دا اجازه نشته، قوماندان صاحب چې راغي، له هغه نه اجازه واخلي. هر خومره زاري يې چې ورته وکړې، هغه کله منله، په کوتنه کې خلکو تیم وواهه او د مازديگر په لمانځه ودرېدل. د مازديگر لمانځه نه وروسته کتل مو چې د کانتینرو کتار بیا راغي. بیا یې هر کانتینر تر خولي پوري له طالبانو نه ډک کړ او روان شو. موبه هم ورسره عادي شو. درېیم څل وروستني کتار چې راغي، له پاتې طالبانو نه ډک شو او لار. مابنام نږدې و، یوه ملا اذان وکړ او په کلاکې پاتې خلک په جمعه ودرېدل. د خو کلیو خلک لاد بالا حصار په کلاکې پاتې وو. د مابنام له لمانځه نه وروسته خونی لګبدلي وه، چې بیا د کانتینرو کتار را ورسپد.

دروازه خلاصه شوه، خو تنه بی زموږ خواته را غللو او خو
 بی د نورو کليو خلکو پسي چې وړاندې په کوتونه کې ناست وو، ورغلل. لو مرۍ بی هغوي
 راوو پستل او د همغه شان مخکيني کتارونو غوندي ې په سړک ودرول. بیا یې مود
 ورپسي له کوتونه بهر کړو او په هغوي پسي یې ودرولو. له وسله والونه یوه په جګ
 او از وویل: برادران شمارا به فرقه، مزار میبریم. نورې خهونه ویل. د کانتینر نو خواته
 مخامنځې روان کړو. له دروازې بهرد لو مرۍ کانتینر خوله خلاصه وه، خلک بی
 ورڅېژول. په دې وخت کې یوه سړی په زوره په جګ غږو ویل: د خدای لپاره مود، خو
 میبرې او یا نور ځوانات نه یو، چې په دې کانتینر کې موږئ؟ ولې موږئ؟ چېږې
 موږئ؟ یوه قوماندان پري ور غږ کړ: ګپ نزن و حشی، بالا شو! نور نو د هر چا په مرۍ
 کې لارې و چې شوې، هر سړی له غړه ووت، خالي د خپل سرنوشت په انتظارو.

نوبت زموږ د کلي د خلکو را اور سېد، هوا توده وه، د مابسام په خړه کې بی مود کانتینر
 ته ورو اچولو. دوه درې کانتینر هائالله زموږ په کليو والو ډک شول. زموږ په کانتینر کې د
 پښود ایښودو ئای نه. کانتینر ته د ورختلو په وخت کې ما هان لږ، وروسته کړ،
 وروستنی تن زه و م، چې د کانتینر وروستنی. دروازې په یوه کونج کې می ايله هان
 ټینګ کړ. دروازه د سترګو په رب کې پوري شوه. توره تیاره شوه، لړه شېبه لانه وه وتلي،
 چې خلکوله ګرمي، نه چېغې کړې، د هر چا ساه بنده شوه. په کانتینر کې دومره کسان
 ولاړ وو، چې حتا د یوه تن د کښېناستو چاره نه کېده. هوا بنده وه، په لو مرۍ حل خو چا
 کليمې ويلې، چا سورت یاسین پیل کړ او هینو له سختي نه چېغې و هلې او چا کانتینر
 په لغتو واهه کانتینر په حرکت کې و. کله به چې کوم جمپ مخي ته راغي، کانتینر به چې
 جمپ و خور، خلک به یو پربل ورولوئېدل. په دغې بدحال کې یوه غږ کړ: ورونو بې له
 هغې په دې کانتینر کې مرو، خدای ته توبي و باسې، بله لاره نه لرو. په دې وخت کې به لا
 شل دقیقې تېږي نه وي، چې په خلکو سخته زیاته شوه. دې رو سمدستي خپل اعصاب له
 لاسه ورکړل. دېږي په حرکته ولوئېدل. دې راپکې سپین بېري او تنکي څوانان هم وو. ما
 د کانتینر وروستي. دروازې د دوو خنډو پوري هان نښلولې. کانتینر چې به جمپ
 و خور، په درز کې به لړه شان هوا را توله. ما به هغه تنفس کړه او هان ته به مې راکش
 کړه. خالي مې خپله پوزه او خوله په درز پوري نښلولوې وه. هغسي خو ما هم خو څلې
 ضعف و کړ، د تن جامه مې د بدنه په خولو لمده قیشته شوې وه. په کانتینر کې دنه خلکو
 باندې قیامت او د مرګ شېبې وي. غور ته مې د هینو د ساه وتلو خراراتلو.

د یوه زلمی هلک غرمی تر غوره شو، ویلپی یوه هفتھ مخکی می واده کری دی. یوه
وی خدایه د طالبانو سته او باسپی، چپی موږیپی داسپی حال ته ورسولو، ما خوبل خواته
مخ نه شوا پولی تورتم هم، د کانتینر جمپ ته به په تمه وم، چپی ساہ را کابم د شاله
لوري راباندي فشار او سخته راغله زيات خلک په کانتینر کپی مره شول، په ژوندو
تنگسه راغله، خدازده چپی خوتنه زما په شارا پر بول، خوماد کانتینر وروستي کونج
ته ئان کلک کرپی و. د کانتینر جمپ په هيله به می خپله خوله او پوزه د کانتینر دروازې
درز ته نیولپی وه. بنه می اور بدل، چپی ډپرو ځانونو ته شهادت واي، خلک خود قبر
سخته واي، مګر دا سخته خو چنده زياته وه. د هر انسان زره او به کوي. خه او ازونه، خه
چيغې، خه خرار، په خدای تعالی می دې کسم وي، چپی په دغسې حالت کپی د بنیادم د
ساہ وتل ډپر ګران کاردي. کانتینر لاروان و، یو وخت می غوره ونيو، د خلکو هغه چيغې
او ناري غلپی شوې، یو نيم زګيره او فرياد به می غوره ته راته له مانه کور او بچي هرڅه
هپر شوي وو، خالي د خپل مرگ او ژوند شبې می شمارلپی. پخپلو خولو کپی ډوب ناست
وم ناست خه خوا خرد مړوله پاسه د دروازې درز ته ناست و م خوئلي می زره درزا پیل
کړه، پخپل نسي لاس به می زره و مونسود، سترګپی می پتې کرپی وي. تورتم و، بې له هغې
می خه نه يدل یو وخت کانتینر و در بد، پوه شوم، چپی همدلتنه به موله کانتینر نښکته
کوي. د کانتینر په و در بد و سره ګرمي لا پسپی زياته شوه، ډپره شبې کانتینر خای پرخای
ولار و. زه نو زياتي د مرگ تر سرحده رسبدلى و م خپله خوله او پوزه می د کانتینر درز
کپی نیولپی وه، خو هوا تري نه راوتله. ډپره سختي راباندي راغله، په دې وخت کپی د
کانتینر ترشا دروازه خلاصه شوه، د دروازې په خلاصې د سره سم درب درب مخکي ته
ئيني مړي ولوئيدل. یو نيم فرياد اور بدل کېدله، توره شبې وه. توپک والا خوتنه کانتینر
ته راغلل. په سترګو مې توره شبې وه، خو خر خرمې ليدل چپی عسکر دی

په دغه وخت کپی مې خپلپی سترګپی ورو وغړولپی، خوتنه په کانتینر کپی لانيم ژواندي
پراته وو. کوم یوه به نري فرياد هم کاوه. ما خپل ئان نورونه خوئاوه. ئان مې بىخي
په مړو کپی و ګانه. بیا مې سترګپی را پورته کرپی او مې کاته چپی ډپرا بد د کانتینر و
کاروان ولار دی. شاوخوا یې ډپرسله واله توپک په لاس ماشه په ګوته ولار وو. په زره
کپی مې د خطر زنگ و وهل شو، وړاندې مې چپی وکتل، کلى او ابادي نه په سترګو
کېدله، یوازې سپېرہ د ليلی دښته وه. د کاروان مخې ته شل متنه وړاندې د خاورو ډپر
ولارې وي. په زره کپی مې تکه شوه ما وي چپی دې ټولو ته یې کنده و پستلي ده.

په شک کې شوم، زره مې په گوګل کې درزا پیل کړه، خو ورسره مې سمدستي د ئahan
د نجات او خلاصون لپاره چاره لټوله خه چاره وه، خو ما ويل که کومه د خلاصون لاره
وموم، په دې کې خو بېلدوزرې د خاورو ډېرو ته نزدي ولاري وي. شور او غامغال جور
شو، له کانتينرو نه يې خلک راوغورزو، کوم وخت چې د کانتينرو مخي ته زموږ تول
کلي وال ډب ډيرى پراته، په داسې حال کې چې په ماله پاسه دوه تنه پراته او زه هم د
څوتندو پاسه پروتوم، د سترګو لاندې مې یو نظر قدرې ولیدلوچې وسله وال راغل.
د مړو ډېرتنه ډېرکتل. کوم یوبه چې ژوندي و، ډز شي وبه يې ويشتوا او مر به يې کړو.
همدغه شان وړاندې په ټول کتار کې به خدازده، چې خوتنه ژوندي پاتې وو. په ټولو يې
ډزي وکړې او ويې وژل بېلدوزرې چالان شوې، زه بیا پوهنه شوم، چې آدمره خلک خه
شول؟

يو وخت په بېلدوزر کې يې مړو خوتنه مړي پورته کړو. له ډاره مې سترګې بېرتنه
کړې، ما وي بې له هغې دې وژني، يو څل خو سترګې وغروه. بیا مې په کراره سترګې
وغرولي. بېلدوزرو د کانتينرو له مخي نه مړي پورته کول او په کندو کې يې اچول د
دبنت ليلې په منځ کې يې کندې په بېلدوزرو وېستلي وي. ما چې دغه صحنه ولیده، زر
مې خپلې سترګې بېرتنه پتې کړې. دومره وخت پکې نه و، بېلدوزر پورته کړو او د خاورو
له ډيرى اخواته يې وغورزو. په غورزېدو کې مې ئahan په رغږدو وړاندې بوتلو
سترګې مې غړولي. د کندې بل اړخ ته مې ئahan ورساوه. تصادف له یوه پان سره مخامخ
ونښتم سترګې مې بیا وغرولي، چې وخت هم د سهارخنۍ په خورېدو وو. د شفق غارې
روښانه وي، تندۍ مې له یوې تیرې سره ولګد، دا وینې دا د تېپ خای چې معلومېږي. ما
وي بنه دا خولو پرهردي، بنه نو بیا؟ بیا نو ئahan مې د پان بېخ ته غلى ونیو او پري وتم.
د سترګو لاندې مې کتل، چې نور خه کېږي. د کانتينرو مخي ته وړاندې د خري عسکري
پلنګي درېشې کسان ولارو. بېلدوزرو په مړو خاورې واړولي. په دې وخت کې په ما
خاورې راتوېې شوې. له ورندي داسې معلومېده، چې په ما د خاورو خلى ولارو. د لمړ
خاته پوري په دې دښته کې په مړو خاورې واښتې. زما ئahan هم نور په خاورو کې پتې
شو. یوازې مې مخ او سترګې نیمایې په خاورو کې له ډوېدو نه پاتې وي. بې له هغې
راپکې خه نه و پاتې، ايله بېله مې ساه ایستله، پخپل خای غلى پروتوم
د خاورو جګ او لوړ پانهونه هوارشول، هغه دومره په زرګونو طالبان او د کليو
خلک د ليلې په دښته کې چوپ پرېبوتل او خاورې پري واښتې.

یو وخت کې مې ئانپە خاورو کې وسوزبىد، لمر تود شو، لە دبنتىپە سورا اور راخوت. غوب مې ونيوا او بىا مې وروشانى سترگى وغۇرولى. ھېخ شى مې پە نظر نە راتلو. نە هغە د كانتىزىرو كاروان و اونە وسلە وال كسان و. دبنته شارە پرتە و. ئان مې و خوئحاوه، لە خاورو نە رابهershوم، ئان مې و خاندە. لە حرکتە لوبىلى و م، سرمى راپورتە كې. د پان سرتە و ختم، شاوخوا مې و كتل، ھېخوک نە و و. پە دلە يىزو قبرونو كې چې د پراخوالى اندازه يى دسلۇ متىر نە زياتە و، ما يوازى پە يو نظر و كتل. د قبرونو او بىدالى زيات و او سورىيە راتە نە معلوم مېدە. پە كرار كرار مې حرکت و كردا لە هغې ئايە مې ئان را ووبىست. لې لۈر ئاي تە ورپورتە شوم، دا خەل مې بىنە پام و كر، يو دلە يىز قبر خونە و، خو دلە يىز قبرونە كتار يو پر بل پسى و بىستل شوي و. پە دېر ئايونو كې پە مرو خاورى نە وى او بىتى. حىنىپى مرىي تۈل بىكارە دەينىو پىنى معلوم مېدى او د چاسىر لە و رايە بىكارېدە. پە غېر لە مانە بىنى بىشى دەنگە خونى دبنته كې ژوندى نە و. لې دېر ئاندى مې چې و كتل، ھلتە هم پە عىن شكل سرە د خورئۇ مخكى ھەمدە شان نور خو دلە يىز قبرونە بىكارېدە. لە لېونى سرگە تە را ووتلىم، سرگە د زرو دلە يىزو قبرونو تەرخىنگە تېرىشى و. خو گامە مخكى لارم، و راندى مې و لىدل، چې كجىران مرغان پە مرو لېگىا و و. يو بد بوى او تعفن راباندگە راغى، ما وى گىنى زې مې و چاودىد. د خېل كميس لەن مې پوزى تە و نىولە او پە مندە لە ھەنگە ئايە راروان شوم گرمىي و، د تندى نە مې ژبه پە خولە كې و چەشىۋى و و. د لو ربى او تندى مې مىزلى نشۇ كولاي. د بلى خوانە راتە د لىلى دبنته سرە تې شىۋى و و. پە سرگە كې روان و م، لە ئان سرە مې سوچ و كر و ما وى كە پە دې سرگە روان يىپى او كوم مو قىدرتە مخې تە راشى، و سلە وال پكى وي، خو خامخا دې ژوندى نە پې بېرىدى، رائھە لە دې سرگە كە پە خنگ شە پە شارە شارە كې بە لە دبنتىپە و و ئې. بىس ھەدا فيصلە مې لە ئانە سرە و كر، سرگە مې پې بېنىسۇد او پە دبنته كې روان شوم دېر مىزلى مې و كر و، لمر هم پورە تود شو. پە بىنە و نە بىكارېدە. زما د تىگ پە لورى مخامخ تلای. و راندى ايلە د سترگو پە لىدو يوه شەنە و نە بىكارېدە. زما د تىگ پە لورى مخامخ دېر لىرى دغە و نە معلوم مېدە. تلمە تلمە و نې تە ورنزدى شوم شاتە مې چې پام و كر، دلە يىز قبرونە تقرىباً اته كىلىمترە و راندى پاتى شول. كلە بە ولوېدم او كلە بە راپورتە شوم، پە لۇخو پۇخو و نې تە ورنزدى شوم

د ونی خواته ورغلم، و می لیدل چې د ونی سیوری ته دوه هوسی، ولارې دی، پاس د ونی له یو بناخ نه مارت او شوی و، په مار چې می سترگې ولگبدې، کسم دی چې د سر غونی می له ډاره رازی ګشو. د ونی ترڅنګه وړاندې په یوه تیره تیره کربورې پروت او وله ګرمی نه یې ژبه راوبستلي وه او سريې خوځاوه. زما په لیدو سره هوسی، وتنبتدلي ونی ته نور نزدي نه ورغلم. خپل خادر می له سره تاو کړ او په دښته کې بیاره ی شوم کله غور زېدم او کله پا خېدم، مخي ته به می چې پام و کړ په غير د لیلی دښتې نه بل خه نه لیدل کېده. بیا به چې ستری شوم، په لوره به و درېدم او شاوخوا به می پام و کړ. نه به ودانۍ بسکارېده او نه کومه و نه ماسپېښین شو، کلمې راپوري له لوبې نه لگبدې وي. په خوله او سترگو می خاورې پرتې وي. پوره یو ساعت می دښته نوره هم و وهله، دېر لیرې دسترگو په بسکار لورې ونی بسکاره شوې، په زړه کې لږ خوشاله شوم، ما وي چې د لیلی دښته کې راباندې شپه رانشي او همدغې آبادی ته ووئم روان و م او په تلو تلو کې خیال او چروت یو ورم. خپل د کلې خلک می رایاد شول، هر یو می په خیال کې یو یوله نظره تپراوه. هر یو چې به می په فکر کې راغي، زړه به می تاو و کړ. هغه زماد ترور زامن، د کلې ارباب صاحب، هغه خیال ګل ماما، میراب ګل سرمې راباندې و ګرځد. سترگې می توري توري شوې، بې خده شوم. ځای پرخای کښېښاستم، خه دېر ساعت ناست و م بیا می سترگې وغړولي له ځایه راپورتې شوم. ما وي چې ناوخته نشي. مخامن می دسترگو په نظر وړاندې د چنار و نو ونی په نظر کې و نیولې او ورروان شوم.

دوه ساعته مزل می و کړ، چې جګود چنار و نو ته ورنزدي شوم د مازديگر سیوری په کړې دو، چې زه و نو ته ورسېدم د چنار انو ګنې ونې ولارې وي، وړاندې د چنار انو شاته کلې بسکاره شو. زړه می ايله خوشاله شو، ما وي او س که مر هم شم، خلک به می په آب و تاب کې بسخ کري. په ما کې هېڅ شيمه نه وه پاتې. حالت می لکه د لېيونې دا سې و د یوې ونې ستې ته می کوناټې ولگاوه، زړه می و چې بنه پوره دمه و کړم د لیلی دښتې نه راوتل په دغه حال کې خه آسانه کار خونه و د چنار د ونې دروند سیوری ته مې ساه واخیستله، بدنه مې سور شو، خوله مې و چه شو. جامې می په خاوره او خولو کې لت پت شوي وي.

خامخاراباندی خلکود لپونی گومان کاوه. ڈېرە شېبە وروستە دھلکانو دله راغله،
له وړاندې چې راروان وو، په ما کې يې سترگې بسخې کړې وي. ما هم هفوی ته کتل نه
يقين مې پرې راغنى، چې د ترکمنو بچي دي، چې رانزدې شول، پخپلو کې يې خبرې
کولي. ترکمني يې ويلې. له جامونه هم او چت ترکمن معلومېدل. خواته مې چې رانزدې
شول، په تعجب او حېرانى سره يې ماته راکتل. ما هفوی ته کتل. هلکان پوهشول، چې
کوم خوک دی، لپونی شوی دی. ما پرې سمدستي غړو کړ:

او بچه ها! بیائید اينجا. هفوی چې دا خبره اوږدده، منډه يې واخیسته او د کلې په
لور و تښتېدل. په عمر تول هلکان لس یوولس کلن به وو. په شور او زوب سره په کلې
ورنوتل. لړه شېبې پس مې پورته چنارتە پام وکړ، پاس په یوه باخ باندې کاكو ناستو،
کوکو، کوکوناري يې وهلي. له کلې نه د تیل پلو بوی مې په پوزه ولګډه. پوزه مې
رابنکده، چې تیل پلو بوی زیات شو.

په زړه کې مې کلې ته تمہ پیدا شو. زه لا په دې سوچ کې وم، چې له کلې نه درې خلور
تنه سړي راغل. دوه هلکان هم ورسره وو. لړ چې رانزدې شول، هلکانو ماته گوته ونيوله
او سړو ته يې زه ورپه گوته کرم، هفوی راروان وو. ما ورتە مخامنځ ورکتل. هفوی هم
ترکمن وو. راتلل، راتلل خواته مې رانزدې شول. بستکته پورته يې راته پام وکړ، یوه يې
رانه سمدستي پونښنه وکړ، ويلې: برادر تو کيستي؟ ما وي: يک انسان افغان و
مسلمان! بیا يې وویل: از کجا امدی؟ و اينجا چه میکنی؟

ما وي: راه را غلط کردم، شب در یک دشت خدا تیر کردیم و حالا به اينجا رسیدیم.
بسیار گوشنه شدیم، اگر شما چیزی نان بمن بدھید؟

هفوی راباندې پوهشول، چې دې پښتون دی. یوه بل يې وویل: راڅه چې څوو. هفوی
زما جامو او حالت ته حیران او په فکر کې و، چې دا ولې په خاورو او دورو کې لپلى
دي؟.

ما وي چې د کوم طالب گومان راباندې ونکړي، ورتە مې وویل: برادران بالای من
فکر طالب ماليې نکنید، من يک شخص مسلمان هستم و در شولګره بدوباش دارم. در
نديک بالاحصار جنګ در ګرفت من در انجا کارداشتمن. وقتیکه به خانه بر ميگشتمن راه
قریه ما از بست جنګ بند شده بود. از راه ديګری حرکت کردم، همان بود که راه را غلط
کردم. از مابين يک دشت در ریگ و خاک خود را به اينجا کشيدم.

يوه سړي راته وویل: او س نو خه غواړي؟

وروره و بی یم، ته دازما حال نه وینی؟ لبونی نه یم، روغ رمت انسان یم ما ورته دا
خبری په فارسي کې و کړي مازديگر لمړ په غرغره و.

هغوي لو مرپی پخپلو کې سره وویل: بیچاره سړی دی، معلومپرې، چې طالب مالې نه
دی په ترکمني ژبه کې یې خپلو کې دا خبره و کړه. زه خو پرې پوهېدم، ځکه چې ما خو
زيات و ختد ترکمنو سره تېر کړي و. ويلى رائخه وروره موږ سره. هغه چې دا خبره و کړه،
ډېرزيات خوشاله شوم. ما وی ئه خواره به راکړي لو مرپی مې خبتي ته خه ورشي، نور به
کېږي. زه ډېرسټري شوی وم، په وجود کې مې نور خه نه و پاتي له ئایه جګپداي نه شوم.
خواري مې و کړه، خود چینار له ستې نه پورته نشوم. یوه راته لاس راکړ او له ئایه یې
پورته کرم. ګوډ ګوډ په لاره ورسره رهی شوم په کلې چې ورننو تو، د تیل پلاو بوی
راباني راغي. تلو، تلو چې د کلې منځ ته ورسېدو. وړاندې یوه لویه کلاد کلې خنګ ته
بنکاره شو. شاو خوا ته یې ونې ولاپې وې. د کلا و مخي ته باعچه وه. دوډ چیناران یې د
کلا دروازې ته مخامنځ ولاړو. یوه لویه صوفه تري د لاندې جوړه وه او هم د صوفي مخي
ته ودانۍ بنکلې برنهه وه. د برنډې شاته لویه خوشخانه (حجره) وه. په صوفه کې یو سپین
ډېرى ترکمن په خوکې ناست و. تسبې یې اړولې موږ چې ورغلو، سلام مو واچاوه. هغه
وعليکم ووايه.

سمدستي ورته یوه تن پخپله ترکمني ژبه کې وویل: دا سړۍ هلتهد چینار ستې ته
ناست و. وايي د مزار شريف د شولګرې د علاقې یم، لاره مې غلطه کړي ده. په دښته کې
راغلې یم، یوه شپه پرې تېره شوې ده. حالت یې دغسې دی، موږ له ئان سره راوست.
سپین ډېرى ورته وویل: بنه مو کړي، لو مرپی دا جامي وربدلې کړئ او بیا ورته ډوډي
راوړئ. سړې چې دا خبره و کړه، په زړه کې مې ګورپې ماتولې.

تشناب ته یې بوتلم، خان مې پرمینځلو، نوري جامي یې راته راوړې. له غسل نه پس
مې په صوفه کې د مازديگر لموټ و کړ، په ډېر مشکل سره مې لموټ و کړ.

لړه شبېه وروسته همفه خوان، چې د بوډا سره یې خبرې کولې، ډوډي راته راوړه. ما
خو دوډه ورڅې ډوډي نه وه خورلې، کلمې راپورې و چې شوې وې. لو مرپی مړي مې په
مرې کې نه تېرېده. د او بو ګوت سره مې په زور زور سره مرې لړه آزاده شو. په کرار کرار
مې ډوډي و خوره. له ډوډي نه وروسته یې چای راوړ. د مانیام له لمانځه نه وروسته سپین
ډېرى سړې او خو تنه نورد کاله خاوندان کور ته نتوتل. دوډ تنه مزدوران غونډې زلموټي
په خوشخانه کې پاتې شول. هغوي دواړو هم ډوډي و خوره. خپل تول کارونه یې سم کړل

بیا زما خواته راغلل یوه راته د چای شنه پیاله د شین چای نه را د که کره. مخامنخ راته
دواره کنبنناستل. زما بدن درد کاوه، سخت په عذاب و م.
دواړو ته مې وویل: وروره که په کورکې د هډو کو د درد ګولی لرئ، ماته يې را پرئ،
ډېر په تکلیف یم. هغه یوه وویل: بنه ده زه به کورته لارشم ماله دا بلنه پونتنه و کره. ما
وی وروره ته دلته د دی سپین بیرې زوی يې که...؟
هغه وویل: نه زه بې مزدور یم، د غه بل یې هم مزدور دی. ما ترې بیا پونتنه و کړ: دا
څوک دی؟

وروره دا خو د دی کلی ارباب (ملک) دی. خدای ډېرې مخکې او مالداري ورکړې ده.
یوازې پېنځه سوه خواسان لري دغه شان مېږې، غواګانې د هېڅ کمی يې نشته دی. کله
کله ورکره دوستم هم رائخي، مګر ډېر مهربانه سری دی! هر کار او مشکل که ولري، دی
درسره مرسته کولای شي. ما وی هېڅ مشکل نه لرم، خالي لاره مې غلطه کړې ده. په
دغسې تکلیف اخته شوم دی خواته زه کله نه یم راغلی، دا طرفونه راته ټول ناشنا دي.
سباته چې کورته تلم ارباب صاحب به راته یو خط را کړي، چې په لاره مې څوک په عذاب
نه کړي. هغوي کې یوه وویل: دا خواسان کاردي. مالا بلې خبرې ته خوله جو پوله، چې
ارباب صاحب را نوت. یوزلمی زوی او بل ورسره وروکې هلك، چې لمسي يې کېده،
را نوتل. مزدوران یې سپک سپک له ئایه پا خېدل. زه هم احترام ته ورپورته شوم، ویلې
کنبننه کنبننه بچې. پخپله ژبه کې یې وویل. سپین بیرې د نسوارو ډېلی راواخیست،
یوه ټونګه نسوار یې خوله کې واچول. ماته يې د نسوارو وویل، ما وی ارباب صاحب زه
نسوار نه کوم. لړه شې به وروسته چای را وړل شولې، ارباب چې نسوار وکړل، درې دقیقې
وروسته یې د ژبه په سرد اسې وویل: بنه وروره او سوا یه، چې ته څوک یې او د کوم
ځای يې؟

ارباب صیب زمانوم شمس الدین دی، په خټه مومند یم. اصلی د جلال آباد د
مومند درې یم. پخوا وخت کې مې مور په خره مزار شریف ته را پرې و م پلار مې خه موده
پخوا راغلی و، د شې پته او یا کالو خبره ده. په شول ګره کې مې ځمکه او کور دی. هلتہ
زمور بد ناقلينو لوی کلی دی. هغه بیا وویل:

ربنتیا ابله ورڅه خبر شوم، همدغه ستاسې په کلیو کې يې ستاسې او غانان په
کاثتینرونو کې ورې دی او ټول یې وژلی دی؟ ماسلم له واره فکر و کړ، خان مې په ناخبرو
کې واچاوه. په تعجب کې مې ورته وویل: اخ ارباب صاحب دا خه واي، دا خبره ربنتیا ده؟

یوازی هغه نه، بلکې ناستو کسانو تول وویل: هو. هو، خود ربستیا ده. ارباب وویل: لکه چې ته په کور کې نه وې که خنگه؟ نه نه ارباب صاحب، زله خپل کلی نه لیرې یوبل کلی ته د یوه خپلوان کره تللی و م دخه نه خبر نه یم. هغه بیا وویل: که په کور کې وې، نو حتمي به یې ته هم ورپی وا. نېه شوې چې په کلی کې نه وې. ما هم ورته په فارسی کې خواب ورکړ. ما وی: نې صاحب طالب نیستم، یک ادم د هقان کار هستم، مګر پشتون هستم!

هغه وویل: خوب است که طالب نیستی، پشتون هستی خیر است. دا خبره یې وکړه. ما بیا په وارخطایی سره ترې پونښنه وکړه: ارباب صاحب زموږ کلیوال چې یې ورپی دي، تول یې وژلي؟

هغه لړ غلی و، بیا یې د خپکان او تاسف په حال کې وویل: بلی، تمام شان دردشت لیلی کشته اند. نفر خودمان از قلعه بالا حصار دیروز امد.

بیا یې په ډک او غلی او ازا ویول: امریکا یهاب رایشان استاده بودند. در مرګ تمام طالبان قوای خارجی کمک کردند، مګر کشنن او غانهای بی ګناه را ظلم کرده است. خو ده خپلې خبرې نورې پسې زیاتې کړې وې وویل، چې طالبان خو یې مړه کړل، نورود کلیو پښتنو څه ګناه درلو ده. دا خود خدای او رسول لاره نه ده. دا ډېرہ ناروا ده، چې دوی کړې ده. غاره یې تازه کړه او په جګ غربې وویل: پرون یې په دا وړاندې کلی کې چې تقریباً شپېتہ کډې ستاسې او غانان پکې او سېبې، له هر کوره یې کوم چې افغان (اوغان) دی ویستلي دي او بیولی یې دی معلومدار چې هغوى هم وژني. د خدای قهردي ملک کې جوړ شوی دي. کله پشتون تاجک، او زبک، هزاره او ترکمن وژني او کله بیا دوی پښتنه وژني. خپل منځی جګړې او مرګونه خو لا پرېږد. له دې خبرې سره یې جو ختد چای پیاله پورته کړه او ګوټ یې ترې وکړ. ماته یې مخامنځ را وکتل، وې وویل او سته ووایه، خه غوارې، چېرې څې، کلی ته څې او که بل چېرې. زه خود رته د کلی د تلو مشوره نه درکوم، خو ته راته د خپل زړه اصلی مطلب ووایه.

ما وی ارباب صېب! زه بیا هم درته وايم، چې کومه ګناه را کې نشته دي، طالب نه یم. بل کوم مشکل مې مخي ته نه دې پروت، له ما سره د چا خه کاردي. سبابه راساً خپل کلی کورته ورڅو. ارباب راته وویل: بچې ساده کېږه مه، ما خود رته مخکې خبره وکړه، ستا کلیوالو څه ګناه درلو ده، ته هم د هغې کلی یې. کله دې پرېږدي، که کولای شې هېڅ کلی ته مه څه، کوم بل خای ته لار شه د لته د پښتنو شپې نورې ګرانې دي. یوازی دلته نه، په کندوز او تول قطعن زمين کې یې په پښتنو پسې دا حل راخیستې ده.

نوره دې خپله خوبنه!

زه حبران، هک پک پاتې شوم، چې خه وکرم؟ په دې وخت کې ارباب صیب تشناب ته لار. ماله ئانه سره فکرو کړ، چې بنه رښتیا وايی که کلی ته ورشم، د کلی خلک خو زما په مخ کې له منځه لار، نود کلی بسخو ته به زه خه وايم؟.

فیصله مې له ئان سره دا وکړه، چې په هر ترتیب سره کېږي ئان خپل پلارني پخوانی کلی مومند درې ته ورسوم او له هغه ئایه بیا د خپلی کورنۍ د پاتې غړو غم و خورم په زړه کې مې بس همدا فیصله وکړه. ما وی د دې ئای نه د وتلو به له ارباب صیب نه خط واخلم، چې لار کې مې ترکمن، او زبک او د انورونه حوروي.

زه لا په دې سوچ کې وم، چې ارباب صیب راغى، پخپل ئای کې بنیاست. ما وی ارباب صیب همدا ستا مشوره مې ومنله، د خو ورڅول پاره به ئان له کلی نه ګونډه کرم کومې بلې خوا ته به ئان و باسم که تاسې راته سباته په خیر سره یو ليک راکړئ، چې په لار کې مې خوک په تکلیف نه کړي. ارباب صیب وویل: ولې نه، زه به ليک درته ولیکم، له دې منطقې (سیمې) نه به روغ وحې، اخواته دې کار خپل دی. ما بیا ور غږگه کړه، ارباب صیب او س نوراته په هغه کلی کې ژوند کله خوند راکوي، نور کليوال به مې نه وي او زه به کلی کې ګرځم را ګرځم. داخو زما پښتو او غېرت نه مني. که مال، عیال مې پکې تباہ شي، بیا به دغه کلی ته ورنشم د شپې ترناوخته پورې ارباب راته د شمالی ولايتو نو د جنګ سالارانو او قوماندانانو له لاسه سرو تکاوه. ما خستن تيریې راته یو ليک ولیکلو. د ټولو کليو او سیمې وسله والو ته یې زما په هکله بنه ليک پخپله ولیکلو او رايې کړو. وي ویل په لاره کې چا په تکلیفولې، دغه ليک ورنسا يه خوک درته څه نشي ويلی. ليک یې راکړو او له ئایه پا خېد. ماته یې وویل: سهار چې دې چا يه مای و خښبلو، بیا به له دې ئایه رخصت شې. ما وی ارباب صیب تا دې الله پاک ژوندي لري، سباته زه وختي لمائه نه وروسته له دې ئایه حرکت کوم. ويلى بنه نو چې خنګ دې خوبنه وي، همغسي وکړه. که سباته تللې وي، پرمخه دې بنه شه لاسونه مې ورته بنسکل کړل. مخه بنه یې راسره وکړه او لار دننه کور ته ننوت.

ما د ارباب مزدورانو ته وویل: وروره سهار به راته لاره راونښیوئ. هغوي هر یوه وویل: هو سباته به وختي درته چا يه جورې کړو، چا يه و خښې، بیا به دې لاري ته سیده کړو، ئې به

د پرپوتلو ځای یې راته جوړ کړ، زه خوبې له هغې ستپې ستومانه او بې خوبه وم، پر
بستره ولوبدم ترسهاره مې پوره بنه خوب وکړ. سهار وختي یې راوینس کرم، لمونځ مې
وکړ، هغوي راته مخي ته چای کېښودې. ما په چالاکۍ یوه پیاله چای و خښلې. هغوي ته
مې وویل: وروره خدای موژوندي لره، او سنو لاره راته ونسایه، چې لمر راباندې تود
نشی.

دارباب له حجري نه را و تلم، یو تن راسره له کلی نه را ووت. د یوی لاری په سر کې
ودربد. ويلىپه هغه وراندي ونې چې بسکاري، هغه ئاي پوري به په همدي لاره مخامخ ئې.
كله چې ونو ته ورسېدى، یوه لاربىي پلو ته او بله مخامخ تللې ده. مخامخ لاره کلی ته
ئېي او بىي پلو لاره سېك ته وتلى ده. ته به همدغه بىي خواته لاره ونيسي په سېك به ئې.
كه موئر درته پيدا شو، لاس به ورتە ونيسي. هر چېرىپه چې تلى، ورو به خېزې، خەنو په
مخه دى بىنە هغه رانە ستون شو او ما خېلۇ پېنۇ تە زورور كې.

له یوه ساعت مزل نه پس ونو ته ورسپدم په دوه لاري ودرېدم دنبې لاس لاري ته
وګر خېدم، لمرا وڅوت، یوې ونې لاندې مې دمې لپاره خپل خادر تر کوناتې لاندې کړ.
شاو خوا مې پام کاوه، مخامنځ وړاندې کلې بسکار بده. په کلې کې ئای پر ئای لوګي
ختل د لبرې دمې نه وروسته مې بیالاره ونیوله او په مزل مې پیل وکړ. سړک کې کانۍ او
تیرې د مره نه وي، خالي سپېرې خاورې وي. ترزنګانه پې سړی بنسخېده. خپل خادر مې
له سره تاو کړ، ما وی چې ګرمي مې ونه وهی. بندي کس لا په سړک نه بسکار بده. د
چینارانو ونې رانه شاته وړاندې پاتې شوې. په یوه کڅ کې سړک تللې و، د سړک دواړو
خواو ته پنېه ولاره وه. ئای ئای د خټکيو پالیزونه هم تر سترګو کېدل. په ويالې او پتیو
کې د چنګښو قور، قور مې تر غور ډونو رارسپده. پوره ډېر مزل مې وکړ، له یونیم ساعت
مزل نه وروسته د موټر غرهاری شو. شاته مې کاته چې دورې وي یوزوړ لوی واګون
ګاډۍ راروانو. زه د سړک په غاره ودرېدم، لاس مې ورته ونیو. ګاډۍ ودرېد، یود او بردو
وېښستانو زلمي موټر چلاوه. غږېې وکړو: ويلى چېرې ئې. ما وی موټر چېرته ئې، هغه
وویل: د پلخمری خواته ئو. ما وی استازه! زه هم پلخمری ته ئم کلینر غږ کړو ويلى
راخه راو خېرې. موټر ته وروختم او په یوه خوکې کې کښېناستم.

موقردان شو او په دورو کې بیخی پت شو. د موقرنې بنې ماتې وي، دورې او خاوري موقرته رانسو تې. د لې مزل نه وروسته په دورو او گردونو گې پت شوم. او هاته تنه نور په موقر کې ناست وو. په خادر و کې بې ئاخونه نغښتی وو.

هېخ نه معلوم بدل، چې خوک دی؟ له دېر مزل و هلو نه وروسته موټر و درېد. موټروان غېر کړ، ويلى: تالاشي ده، د دوستم دوی پوسته ده. موټر ته دوه تنه را وختل. هريوه ته به یې پام کاوه. په چا چې به ېې شک راغى، اسناد به ېې تري غونبنتل. له ما ېې هم اسناد و غونبنتل. ما ورته د ارباب صېب لېک ورکړ ما وی نور اسناد نه لرم خدا زده، چې په خط به پوهېدہ او که نه؟ سمدستي ېې لېک بېرته را کړ، موټروان ورته خه پیسي په لاس کې کېښودې او له موټره بېكته شول. موټروان نو ېیا پښه پرې تینګه کړه او په یورپ کې د مزار له ساحې نه واوبنست. ماسېښین قضاو، چې پلخمری ته ورسېدو. هلته موډمه وکړه، لمونځونه مو هم وکړل او ډوډی خورلونه وروسته د پلخمری بازار کې وګرځېدم. هلته هم د خلکو وضعه راته مړ غوندي بېکارېد. خوتنه دوکانداران مې پخوا پېژندل. ما وی رائه ورچکر شه، گوندي وي. په بازار کې د هغوي دوکان پلوروان شوم، چې نزدې ورغلم دوکانونه مې ورکتل هغه دوکانونه او هغه دوکانداران مې هېڅ په نظر رانغلو. دوه درې ئېلې په بازار کې بېكته پورته لارم، اشنا خوک مې نه کړو پیدا.

بازار کې د خلکو ګنډه ګونډه زياته وه، خوځنګه چې پخواو، هغسي مزه ېې نه وه. یوه سماوارته ورو ګرځېدم، ما وی چای مای به وڅښم ېیا به د تلو فيصله له خان سره کوم په سماوار (هوټل) کې خلک په تختو ناست دي، خوک چای څښي، خو ډوډي خوري، ئينې پخپلو کې سره خبرې اترې کوي یونیم پکې چو په خوله ناست و. زه په یوه غالې چې د لرګيو په تختو غورې دلي وه، کېښناستم، د بواسته ته مې ډډه وو هله د هوټل شاګرد راته چای را وور، په شنه پیاله کې مې له چاینکې چای را او را او، چې یوه تن مې له شانه په اوږد لاس کېښود. زړه مې کش و خوبده. ما وی څه لکه چې ېیا ېې ونیولې، ما خپل لاس دستي پخپل جيې کې وماندې، ما ویل چې د ارباب صېب کاغذ وربېکاره کړم ما چې هغه ته کاغذ ونیو، ويلى: شمس الدین خانه لکه چې ودې نه پېژندم؟ وې خندل ما وی بشير جان نه ېې؟

ولي نه! بشير يم. ورجګ شوم، د غېږې برګنډي مې ورسره وکړه، خواته مې کېښناست، هغه زموږ د کلې و. دستي مې تري پونښنه وکړه: والکه ته خنګه تري ژوندي پاتې شوی ېې؟

هغه موسکى شو وي ويل: دا ته نو خنګه ژوندي ګرځې. موږ دواړه لږ موسکى ګوندي شو.

هغه راباندي رادمخه شو، خبرې يې په خولي کې ورو كري شاوخوا يې وکتل، بيا يې راته وویل: په دې ئاي کې زما او ستا خبرې نه كېري، داد چاي پياله دې وختنه چې لار شو. مازر توده پياله په دوه درې گوتونو کې تشه كړه. هغې ته مې وویل: تاته چاي واچوم، هغه وي نه نه. زه خودا دی اوس له کوره راغلم ته دلته... له کوره. هو دلته خوزما د ترور زوي دی. له پخوانه په دې پلخمرې کې او سېري. د جمعیت ستر سړۍ دی. د هغوي کره راغلى يم ته رائه چې ووئو. له سماوارنه راووتلو او په بازار کې د فابرې کې په لور روان شوو. په بازار کې ډېر خلک بنکته پورته تلل. یوئاي ته ورسپدو هغه رانه مخکې شو او زه ورپسي. تلو تلو له بازاره ووتلو. په یوه بله کوڅه کې وړاندې لارو.

د خلکو ګنه ګونه کمه شو. ده منځ راستون کړو، ويلى رائه چې د هغې سپیدارو سېوري ته کښېنو او خپلې خبرې وکرو. له مانه دده تلو سه زياته وه. ما وي ډېرې بنه ده. د سپیدارو یوې ګوري ونې لاندې کښېناستو، ده سمدستي وویل: دلتہ د ترور په کور کې خلک ډېردي، زما او ستا خبرې هلتنه نه کېري. همدىله به سره ئاخونه وپوههو، بيا به لار شو. ما وي له دې نه بنه خبره چېرتنه ده! مازر له ئان سره فکروکړ، ما وي لوړۍ به همدا خپله کيسه او معلومات راته بیان کړي، بيا به زه ورته خپل کيسه وکرم
ما وي بنه انډيواله کيسه کوه، کلي ته خه حال دی؟

ده وي: دا خبره درنه ما غونبنتل چې وپونتم!

هغه بيا وړاندې شاوخوا پام وکړ، پخپلو برېتو بي لاس تېر کړ. وي وویل: زه خودا دوه اونى کېري، چې له کلي راوتلى يم دلتہ مې د توپي، کره راغلى يم هره ورڅله دې ئاي نه ئان خبروم په مزار شريف کې حالات خراب دي، جګړه ده. دوراته وايي مه څه، حالات به بنه شي بيا به خې.

زه چې له کور او کلي نه راتلم، خو کرارې وه. یوازي په بالاحصار کې طالبانو سخت مقاومت کاوه، جنګ لاروان و. په کليو کې لاشى مى نه و. که خنګه؟ بيا ماته خوک ربستيا حال نه وايي. ولې د ترور توله کورنى راته خپه بنکاري، نور نه پوهېږم. دده له خبرو پوه شوم، چې دې د کلي د حالاتونه چانه دی خبر کړي. په خبرو کې به يې زما ستر ګو ستر ګو ته راکتل. هغه وویل: بنه نو او سته راته وايي، چې خنګه دلتہ راغلى، کور و کلي ته خه حال دی؟

زما مرى وچه وه، دوه ئىلى مى غاره تازه كره، اصلي خبرى مى خولي ته چېرته راتلى؟
لېرە شېبە غلى پاتى شوم دكلىي پە خلکو كى دده يو مشورور او دوه تنه د ترە زامن د
لىلى دىنىتى خپل گوگل ته تېر كري وو. هغە راباندى شكمىش، ويلى شمس الدین خانه
ته خود كلك ئىيگە خاوند وي، خنگە غەركىندا او غلى غلى كېرى؟

ما خان دېر تېر راتپر كر، خونە كېدە، خبرى مى لە خولي نە راوتى، گچ او گول شومە
هغە راتە حېران، حېران كتل. همدا يىلى ويل: شمس الدین خانه هرخە چې وي، وايە نو،
او س خوزمۇد سرلە راغلى ده.

زما ستونى دك شو، سترگو نە مى داوبىكى باران راروان شو، يو ئىل مى پە زورە غې
كرىو: خنگە يىلى ووايم؟ خەدرتە ووايم؟ د ويلو نە دى! زېرە خو مى بى لە هغى دك و، نور
تىنگە نە شوم، خپل سرمى پە زنگنو تىتە ونيو او بىھە مى پە زورە زورە وژرل. هغە هم لە
ما سرە ژرا غېرگە كره.

هغە كوبىكىن كاوه، چې تىلى راكري او اصلي خبرە باندى ئانپوھ كري زما خوزرە
دك و، د سېيدار لاندى مى دك زېرە تىش كر. لە زنگنو مى سرراپورتە كر، خپلى سترگى
مى لە داوبىكى وچى كري، هغە راتە بىا ويل: ماتە رېستىيا، رېستىيا وايە، بى لە هغى مى
خراب خراب خوبونە لىدلە دى.

ما وى انپيوالە صفا خبرە دادە، چې دكلىي تول خلک يى دوه ورخى مىخكى دلىلى پە
دېستە كې وژلى دى. د هغە د تندى گونئى نورى هم خو كربنى زياتى شوپى. ويل اخدا خە
وايى؟ شمس الدینە لە چانە دى اورېدىلى دى كە خنگە؟ تەنۇ خنگە...؟ ما وى چې زە هم
پكى وە، نور هغە بىخى بىوارە شو. دانو خنگە چىل شوئى تە خوراتە سەھە اصلى خبرە
و كره. لە خپل ئايە ماتە لېر اۋاراندى شو، يو داوبىكى او لاس يى رېپەل. پە وارخطابى يى
و ويل: هلە كىسە كوه!

زما زېرە تىش شوئى و او سېلە مى برابرە شو، لە سرە مى ورتە كىسە راونى يولە. هغە راتە
مخامنخ ناست و، غور بى ايىسى و، ما ورتە تېكى پە تېكى كىسە پېل كره.

د هغە زېرە وارنە كاوه، ويل بالاحصارتە يى زمۇبد كورە خوک راوسىي وو؟ ما وى
وروردى و او دوه د كاڭازامن دى. نو بىيا خنگە چىل شو. د ورور او كاڭازامنۇ پە
اورېدو بى لارپى پە مرى كې ونېتى. ما چې خبرە پە كانتىنر كې د بندېدو او د خلکو د
سلگىي او چىغۇنارو تە ورسولە، نور نود هغە وضعە خرابە شو. پە بىرە يى رېنى او بىكى
راماتى شوپى. پە كانتىنر كې مى تېر شوئى حالت ورتە تېر كر. هغە نور پىسي ژرا ونيو.

خپل د خادر پیخکه یې مخ ته نیولې وه. ما چې توله کيسه ورتە تېرە كرە، هغە لە خپلە ئايە راپورتە شو. غېرىيە تە راغارىي وت. دواپو پە چىغۇ، چىغۇ وژپل. يۇنىم خوك چې بە پە لارە تېرىدە، مۇردتە بە یې راوكتل. بىسە مو چې بىسا سرە زىرە تىش كرە. بىسا هغە پە نیولى غېروویل: شمس الدین خانە رائە چې اوس د خالە كورتە لارپشۇ، نورى خبىي بە هلتە كۆو. مۇرد دواپە دەھى د ترور كورتە لارپو. دەھى د ترور كورلە بىسارە وتى پە يوه كىخ كې یې كلا جووه كرپى وە، مخىي تە یې لوئى بىن و. مۇرد د كلامخىي تە پە دېرە كې كېنىپاستو. يوتىن پە دېرە كې د لەگىيۇ پە تخت اوپەد غزېدىلى و، د خپلى چېنىپە لىستۇنى یې پە سترگو اچولى و. بنخ ويدە و. دى گۈندى لاردىنە كلا تە ورنىوت زە پە سوپە كې د چىنارلاندى پە توشك كېنىپاستم.

د سوپې پە يوه كونج كې د اوپۇ غتە چاتىي اىينبىي وە. پە جام كې مى اوپە ترى راواخىستىي او پە سرمىي راواپولىي لېرە شېبە وروستە هغە (پرويىز) بېرته لە كلانە راپوت او زما خواتە راغى. ويلى كور كې يوازى تورسىي دى، نارىنە تول بازار تە وتلىي دى رېستىيا تورچاي خىبىي كە شىن؟ ما وى هر يو چې وي را يې ورە. ويلى دواپە شتە ما ويل شىن چاي راتە راپە. پرويىز لېرە شېبە كېنىپاست بىسا پاخېد. پە تلو كې یې ووپىل: ترور مې رانە پۇنىتنە و كرە ويللى رىنگ دې خنگە زىرە دى، خپە غوندى بىسكارى؟ ما وى نە نە تورپى خە خبرە نىشته دى. چاي مې چې راپو، بىابە دواپە وغېپبۇ، چې دوى خبر كرۇ كە نە؟

هغە سەمىستىي د چاي پەتنوس سرە راغى. دوھ پە دوھ چاي تە كېنىپاستو. ما چې دە تە كتل، دېرە خپە او ستومانە معلومىدە. ما وى پرويىز خانە د خدائى كاردى او سخوراغلى دە، لە پېپنىي نە تېبىتە نىشته دى. كە زما اورى خو تورپى دې خبر كرە. دا تول خبر كرە، ستا د ترورزوئى خوبى لە هغې لەدى نورو سرە لارلىي، كلىي تە بې بى ولېپو، چې پورە حال احوال راتە راپوي. هغە لومرى لېرپە فىركىپە شول لېغلىي پاتىي شو. بىا يې ووپىل: بىسە دە، چې تە خنگە وايىي، همفىسى بە و كرپو. زما خو همدا نظر دى، چې دا سىناد ترورزوئى بە كلىي تە ولېپو، كە بې و كولاي شول ستا او زما وارە بە راولى. زە بە درنە بىا د جلال آباد پە نىت ئەم او تە بە دې دلتە د ترور سرە خە مودە پاتىي شې.

ما او دە دا خبىي بىي وغېنچولىپە پاى كې مو همدا سرە غوتە كرە، چې ترورزى بە زمۇرە كەھىي راولى. پە همدى مۇ فيصلە و كرە او د مازدىگە لمانئە تە پاخېدو. د پاخېدو پە وخت كې هغە راتە ووپىل: كە دې خوبىي، بېگا تە بە تول لە تېرىشىي جريانە خبر كرپو.

ما وی خنگه چې ستا خوبنه وي، همغسي به کرو.

د مازديگر لمونج مو وکرو، مابنام نزدي و، چې د پرويزد ترورزوی راغي. خلور تنه وسله والورپسي وو، ما چې وليدل، زره مې دربا پيل کړه. ما وی ګني بیا راپسي دوستميان راغلل. له ورايه یې پرويز ته و خندل په تورو برېتو کې یې سپين غابنو نه و خلبدل. ويلى په ترورزيه لکه چې توله ورڅه د په کور تېره کړه. په چتکو ګامونو زموږ خواته نزدي راغي. هغه ورته زه و روپېژندم، پوره د خوند رو غږي په راسره و کرو.

خپل کلاشينکوف یې ونې ته ټورند کړ، ويلى زه به او دس و کرم مابنام دی، نورو ملګرو یې هم او دسو نه و کړل. د مابنام په لمانځه و درېدو، وروسته له لمانځه نه هغه په چالاکي سره کور ته ننوت. ورپسي پرويز لارې په راغلو کسانو کې یوه یې ګيس ته تيلی وواهه. ګېس یې بل کرو. ماله یوه نه پونښته و کړه: انه یواله تاسي همدلتله او سېږي؟ هغه وویل: هو مورډ قوماندان صېب کسان یوو، همده سره ګرڅو. زموږ نوره قوه او مجاهد د ز غالو (سکرو) دوکان سره پراته دي.

مورډلا په همدي خبرو کې و، چې پرويز د سترخوان خنگ کې نیولی و او راغي. دوه درې هلكانو ډوډي راوره. قوماندان را ووت. مورډ تول ګډ سره په د سترخوان کښې ناستو. د ډوډي په جريان کې قوماندان وویل: بښنه غواړم، هرڅه چې تياروي، راسره خورئ به یې. زموډا سې لالهانده وظيفه ده، یوه لحظه خوېبدای نشو. کله جګړه وي، کله هسې خبرې اترې، بیخې خوشې حالت دی. حېران ورته پاتې یو، چې نه یې کوو، دې وطن کې په غير له دې نه شپې نه کېږي، چې کوو یې، دغسې حال دی. کله دا سې هم شي چې په میاشتو کې کور ته نشوراتلای. ما چې هغه ته کتل، د خپلې قوماندانی نه خوبنې بنکارې ده. د ډوډي تر پایه یې د خپلې قوماندانی خبرې راته و کړې. له ډوډي وروسته چای را وړل شو، د چای په اخر کې پرويز هغه ته په غور کې خه وویل. ده سمدستي وویل: بنې، ډېره بنې ده. لړه شې به وروسته قوماندان خپلوا وسله والو ته وویل: والکه تاسي پام کوئ مورډ یوه ساعت لپاره دننه ننزو. هغوي تول وویل: بنې صېب هر یوه خپل سلا رواخیستله او شاوخواد خار لپاره یې تياری و نیو. پرويز وویل: شمس الدین خانه ترور مې وايي دې یو وار را تباصه، چې له نزدي نه ورسره و ګورم. رائحه دننه به لار شو. مورډ درې واره کلاته ننوتلو. د کلا دروازې ته خېرمه یوه لویه هوجره وه، پکې کښې ناستو. هلتله هم ګېس لګېدلې و. لویه کوتې په قالینو پرش وه، لړه شې به وروسته د قوماندان مور او لمسيان راغلل.

د قوماندان موربودی شوی وه، سترگی یې کمزوري وي، هوجري ته رانتوته موبه
ورپا خېدو، پرويزراته وویل: دازما ترورده ما یې لاسونه بسکل کړل هغې هم په سر
بسکل کړم د ګېس ترڅنګ په توشكه کښګناسته، درې تنه لمسيان او یوه لمسی بې
ترڅنګه کښېناستل. پرويز وویل تورې دا سپې شمس الدین نومېږي، د مزارد شولګرې
دلر کلې او سبدونکی دی. زموږ دوستدي، مورب سره په یوه کلې کې او سېږي. له پخوانه
هلته زمکه لري. کلا یې زموږ د مئځکې سره نزدي ده. بنه چم ګاونه راشه درشه سره لرو. نن
غرمه مې بازار کې ولید، د کوره کلې پونښنه مې تري وکړه، پوره احوال یې راته ووايمه
نورنو د هغه ستونې ډک ډک شو، زه پري پوه شوم، چې خبرې تري ورانې شوې. زرمې
تري خبره ونيوله یوازي هغه ماته د ژړا په حالت کې لاس ونيو، ويلې دې به درته خپله
کيسه او د سترګو حال ووايې.

ما دوي ته زموږ د کلې حالت، د بالاحصار او د ليلي د دبنتې کيسه راواخیسته،
هغوي تولو راته غور نیولی و. ما چې د خپلو کليوالو چيغې ناري او مرګ په کانتېنزو
کې ناستو کسانو ته تردغه خایه کيسه راوسوله، بودی په ژړا شوه. د خپل تیکري
پېشکې یې سترګو ته ونيو، اوښکې یې روانې وي. د کانتېنر حالات مې چې لږ نورورته
بيان کړل، پرويز او قوماندان دواړه په ژړا شول د هغوي د خپلوانو مې هم ورته وویل. ما
وې د پرويز ورور او دوه د کاكا زامن را سره په یوه کانتېنر کې ناست وو.

ترپايمه مې کيسه ورته تېره کړه، په کوته کې ناست کسان تول غمگين او په ژړا شول.
د هريوه له سترګونه اوښکې روانې وي. قوماندان هم د جېب دستمال سترګو ته نیولی و.
زما حالت هم چندان نورمال نه، ترډېره وخته تولو وژړل. بيا قوماندان وویل: ددې بې
ناموسانو په دغه کار مورنه یو خبر، خالي د مره خبر شو، چې ډېري پښتنه یې په
کانتېنرو کې له خپلو کليوالو نه وري دي او بلا طالبان یې هم په کانتېنرو کې ژوندي
اچولي، چې هغوي تول مره شوي دي. ولې د کليو د خلکونه چا خنه دي ويلې.

له دغه خبرې نه وروسته د هغه رنګ سورا اوښت، لړه شبېه په فکر او چرت کې لار.
پرويز ته موقع په لاس ورغله، وي وویل: ترورزیه نورې خبرې پرېرده، سهار وختي به زموږ
په وړو پسې ئې. د شمس الدین خان واړه او زما واړه به راولې. قوماندان شېرخان لوړۍ
لړه شبېه غلى شو، بيا یې وویل: لکه چې دا ئحل یې په پښتنو پسې را اخیستې ده.

د طالبانو دې خدای بېخ او باسي، چې په قدرت کې و، خو ملا او بنیادگرو، او س
چې نیول کېږي او وژل کېږي، پښتون دې بیا لړ موسکی غوندي شو وي ويل: د الله کار
دې، په دې ترکمنوا او اوزبکو به چا سلام نه اچاوه، نن د بل په مت او زور خنه کوي؟ په
غوسه کې يې ډېرې خبرې وکړې بیا يې وویل: ستاسي فیصله همداده، چې ماشومان مو
دلته راشي؟.

ما وی قوماندان صیب که ته زموږ کلې ته تلاي شي، ډېره به نېه شي. یو واربه د کلې
احوال زده کړې. په یو ترتیب سره به زموږ واره تردې ځایه را اور سوې. زه خپل وطن مومند
درې ته څم څمکه او مال به زموږ ده قان ته که ژوندي و، وسپارې او که مره وو، نو د هغه
مېرمن او زامنو ته به يې ورتسليم کړې او دا به ورته وو اي، خو ورځې وروسته به زماله
خوا ورسره بیا نوري خبرې او ملاقات وشي.

قوماندان وویل: ډېره نېه ده، چې ستاسي خنګه خوبه وي، هغسي به وکړو. زه به سبا
ته ستاسي کلې ته لارشم همدا خبره يې وکړه او وي ويل: ناوخته دې، شپه تېرہ ده،
رائې، چې حجري ته لارشو او تاسي لړ خوب وکړئ، نوري خبرې به سباته کوو. ولې زه
درنه سهار وختي څم.

د وير کلى

موب د په حجره کې ڏھي واچولي، تر ڏپره موب دوا رو ته خوب نه راتلو. په همدي سوچ کې چې ايا ماشومان او کلى کور به خنگه وي؟ سهار وختي لمانه ته جگ شولو، قوماندان د خپلو باهي گاره انو سره وختي تللى. موبد هغه راتگ ته انتظار پاتې وو. دوه ورخې تپري شوي، په درېيمه ورخ هغوى راروسېدل زه او پرويز دواره د ماسېبنين په لمانه ولار وو، چې وراندي غربشو ويلى راغل. موبد لمونج خلاص کړ، راپورته شو.

يو هلك راغى، ويلې پلار مې خلک راوستل. موبد کلامخي ته ورغلو. کتل مو چې د بازار له خوا هغوى په کڅ کې راروان وو. موبد سمدستي مخي ته ورغلو. غونبتل مو چې پېتېي ورسره راواخلو. کله چې د هغوى خواته ورغلو، ماشومانو زموبد په لور رامنډې کړې. زما اولادونه ماته راغارې وتل او د پرويز ماشومان له هغه نه تاو شول. د کڅ په منځ کې زموبد مېرمنو په ژړا پیل وکړ. زما مېرمن څکه ډيرژړل، چې زه خود هغيونه د نورو کليوالو سره یو خای له کوره راوتلى وم، نور کليوال خو کورته نه وستانه شوي، تېول د کلي پاتې مېرمنې او واره زاره په ډې پوه شوي وو، چې ياخونديان دې او ياخونې وژلي دي. قوماندان شېرخان د خپلو کسانو سره زموبد کډې راوستې او د هغوى کلاته نتوتل. په کلا کې شېر کوټې وي، د ئاي مشکل نه. بسخې او ماشومان يې سره په کوټو کې وو بشل. موږ نارينه هو جري ته لارو. د قوماندان وسله وال خلور تنه له کلا بهرد وسلې سره په خار بوخت و. شېرخان وو يل رائئي موبدري واره به په هو جره کې کښېنو. لړه شبېه وروسته چاي راول شو. چاي مو خښو چې قوماندان شېرخان خپلې خبرې داسي پیل کړې:

شمس الدین خانه ماما! له ژوندہ مې زړه تور شو، داسي کارد نړۍ په تاريخ کې نه دی شوی لکه ستاسي په کلي کې چې شوی دي. په هغه لوی کلي کې چې له خلکو ډک و هېڅ پاتې نه دي. نارينه يې وژل شوي او پاتې کسانو کډې کړي دي. په تېول کلي کې وګرڅېدم، ويردي او ژړا ګانې دي. په هره کوڅه به چې ورتلم، په غېر لاه ژړا مې نور خنه او رېدل. توبه، توبه خه حال دی ستاسي په کلي کې؟ ستاسي په باب مې چاته خنه دي ويلې، يوازې مې په پته توګه ستاسي د مېرمنو سره رابطه پیدا کړه.

د نورو ماماگانو کورونو ته لار نشوم، ئىكە چې كە چېرتە ستاسىپى كورونو تە تلای واى، رسوايىي گەپدىلە دا وارەمىپ بىيا پە آسانە نشورا او ستلەي. دوى تەمى ئاي ورونىسۇد، لومرىمىپ ورتە ئىخان و روپىزاند او ستاسىپى د خولىپى سوال ئخواب او نېنىپىمىپ ورتە وويلىپى. پس لە هەغىپى دوى ۋەپۈل سېرگە تە را ووتل. پە دوو گاپو كې مىپ كېپىنۇل او رامىپى وستل. بې لە هەغىپى نە د كلىپاتىپىنىخىپى او ماشومان د تېبىنتىپە حال كې وو. هەرچا خېلىپى كەپى بارولىپى لە ما سرە پە غېرلە دې څلورو تىنونە، نورد تنظيم كسان راسرە وو. دا ئىئىنىپى خېرى خوند نە راكوي، چې پە خولە يې يادىپ كېرم د يوه قوماندان سرە مىپ شېپە وو. هەر راتە ۋەپۈل كىسىپى و كېرىپى، هەغە پە ختىە تەركمن دى، مېرمن يې تاجكە دە. ولې ما سرە لە پخوانە دوست دى. پە غېرلە تنظيم او جهاد نە ما او هەغە دېر كلونە سرە يو ئاي پە خو جەھو كېپى سرە تېركىي دى. يولە بلە موھېچ پىتەنە دى. ددى ماشومانو پە رايىستو كې راسرە تەرپا يە مرستە و كەپە. پېگانە آبل بېگاھ مىپ ورسە شېپە وو، د تېرە خو شپۇ تېرىپى شوپى كىسىپى يې راتە و كېرىپى. هەغە راتە دا خېرە هەم و كەپە:

وېلىپى پە غېرلە داغە كلىپى، يانې ستاسىپى كلىپى نە پە غېر نورو كلىپى هەمدەغسىپى عملیات شوي دى، خويىرە پە دې كلىپى كې لە حەدە زيات ظلم شوي دى. ما وى د ئازىم بچى تە پە دې عملیاتو كېپى وى. كىسم يې راتە و كەپە. وېلىپىنىخە دې راباندى خورشىپى، چې زە قىصدىپ خېلىپ كوركېپە و م يوه هفتە و ظيفە كېپە نە و م، زە خبر و م، چې پە دې كلىپى باندى هەمدەغسىپى عملیات كوي. زما كسانو بە راتە راپور راپور. وخت پە وخت بە خېرپىدە، غەنم او غۇسە مىپ پېپى زىياتىپىلە، ولې چارە خە وە؟.

دا لا خە كوي، تاتە يوبىل رازەم وايىم، ئىكە چې يار مىپ يې. داسىپى خېرە مىپ اورپىدىپ دە، چې پە دې سىيمە كې د تىللو پېنىتنونە ئەمكىپى اخلىپى او كەپە كولو تە يې مجبوروپى خو پام دې وي چې زما دا خېرە بىل چاتە و نە كېرىپى. دا يې راتە و ويل او زە تېپنە بىيا رايىل شوم دلتە پە بغلان او پلخمرى كېپى اكشە پېنىتەنە دى. كە زە او يَا ما غۇندى خۇ نورد دوى سرە سرۇنە خۇزۇو (د شەمالىي تەلواپى) سرە، دا پاتىپىنىتەنە هەم بې ابى او سېپکاۋىتە رسپېرىپى پە زەرە مو كله قېلىپېرىپى، هەغە داسىپى ورتە دېپى خېرىپى كۆكېپى بىيا يې و ويل پرويز ماما دوى د ۋەپۈل كورنىپە. احوال مىپ و اخىست لە خنگە چېپى شەمس الدین خان و رور پخېلىپ سترگو هەرخە لىدىلىپى كەپى دى، هەماغىسىپى شوي دى، خۇ خلک لەپە كلىپى كېپى د اصلىپى واقعىپى او پېپىنىھە سە خېرنە دى. زىيات يېپوھدىپى، چې د كلىپى ۋەپۈل خلک يې د لىلىپە دېنىتە كېپى و زەلەپى دى.

زه په همدي سبب سره کلي ته دنه ورنوتنم نه. له بهره مي تول معلومات واخیست.
کلى ورخ په ورخ تشپري، کده په تري روانې دي، ما هم چالاکي کوله، چې ژرستاسي
ماشومان راوباسم زماله لاسه همدموره کېدل، نورنو ستاسي خپله خوبنه ده!
د خبرو وار مارتنه راورسگېد:

وروره! تادې خدای ژوندي لري، ډېرلوي احسان دي په ما اوړاوه، ترڅو ژوندي يم،
دا مرسته او احسان به دي هېرنه کرم، زما به له خدایه سمه وه، ګني په دومره اسانۍ سره
دا کارنه کېده. له نسه مرغه، چې پرويز مې په بازار کې ولید او دلتنه يې راوستم، کنه
خدازده په کومو ئایيونو به ګرزېدئ؟.

قوماندان صاحب زه داسې فکر کوم، چې دا خلک پښتنه په ترکستان زمين باندې
نورنه پرېږدي. د طالبانو دي کوروران شي، ډېرزيات يې قهرولي دي. طالب او ناطالب
نه ګوري، خو چې پښتو وايي، بي مرګه يې نه پرېږدي. د ترکمنو، اوزبکو او هزاره و سره
دا تاجک ګفته تول د پښتون په بربادي او نابودي پسي يې دا حل بهي و هلي دي.
 القوماندان شېرخان وویل: هو، هو همدغسي ده، د تولو یوه خبره ده.

پرويز له د خبرو وار ورغى، ده وویل:

اوسمو سر له راغلي ده، د پېښې نه تېښته نشته دي. ولې پښتنه خو بلا و هلي نه
دي؟ په اتفاق دي تول پښتنه په یواواز سه خارجي راغلو قواوو ته (امریکایانو ته)
ووايي، چې دا وطن د پښتونو د اکثريت خاوره ده. له پخوازمانې نه راپدي خوا يې د
خارججي یرغلګرو نه دا خپله خاوره ساتلي ده. دا اوسم دا خلک د امریکایي او انگلیسي
عسکرو او قوتونو په زور پښتنه وژني، له خپله ځمکې يې باسي او د القاعده او طالب
په نوم يې خارجيانو ته په ګوته کوي. دا عمل غېرانسانی او غېرافGANANی عمل دی. دا
خارججي قواوې باید پوه کړي شي. په کرار کښناستو خونه کېږي.

قوماندان د پرويز خبره ونیوله، ويلى په ماما جانه! که رښتیا راباندې وايې، په کوم
پښتون دا اواز جګوې؟ په دا پېنځه ويستو کالو کې دي پښتون پاچاهي نه کوله، خو
اصلأ هغوی له سره پښتنه، نه وو. د پردو غلامان وو. سباته همدا خبره ده او بیا هم
همدغه حال دي

د پښتونو کيسه دي مفتنه ده، د ځان، مال او بچو غم و خورئ، پښتنه پرېږد، چې
تشې لاي په شاپې و کړي. هغه پخوانې پښتنه، نه دي پاتې.

ما بیاد خبر وارونیو، ما وی: شپرخان قوماندان صیب ستاد خبر و سره زه موافق یم، خویوازی دومره ویلی شم، چې داسې همنه ده، چې دوی خنگه فکر کړی دی. په افغانستان کې ټولو سیاسي ډلو تپلو خپل وار تپر کړو، هر چا د افغانستان خلکو ته خپلې نادودې پربنودې نن دې شپر پنجشیر او شمالی ټلوا له هم خپل وار تپر کړي ولې داناروا چې دوی راخيستې ده، هېچا په تاریخ کې داسې نه دی کړي لکه چې دوی وکړل. په افغانانو هېڅکله د چا بدلتا نه دی پاتې شوی، ترڅو به داسې وي زموږ غتې عېب او قصور دادی، چې سره په اتفاق نه یو. پخوا هم همدا خلک وو، دوی له مونږه خل وهلى نشو، خوله دا حینو پښتنو له لاسه په موره داسې شپې ورځې راغلې دی ټولې نړۍ ته یې لکه د بیو غوندې ورو پېژندلو. ته والله د یوه ملک پاچاهی چې طالب ته پاتې شي، نود داسې ملک به خه ځښیت وي؟ قوماندان صیب، چې رښتیا راباندې وايې، دا کارونه چې دوی وکړل، د اسلام په تاریخ کې کله داسې شوې دی؟.

مطلوب د پښتون شمله یې راتیته کړه. طالبان خود بل چا په مرسته د خو تنو لور پورې خرڅ شوي غلامان طالبان وو، چې پخپله مخه ولاړل. په نوم طالب خو یې ټول پښتنه دل کړل. او سنو بله چاره نشته دی، هرڅه چې دی په ئان به یې تپروو. پرویز رانه خبره ونیوله. ویلې شمس الدین خانه وروره! رائه چې او سندي خپلوا ماشومانو او د خپل سر غم و خورو. شپه په وتو ده، او سن به خپلې خبرې وکړو. ته خه تصمیم لري، چې خنگه وکړي؟.

ما وی زه خو وروره تاسې ته صفا خبره کوم او هغه دا چې زه چې ژوندی یم، نور به خپل کلې ته لار نشم، څکه چې په کلې کې خوک نه دی پاتې. او سنو هلتہ ژوند خوند نه راکوي ځمکه او کلا، مالونه مې ده قان ته پاتې دی زړه مې دی خه موده وروسته دغه ځمکه کلا هرڅه خرڅ کرم، خو خپل وطن ته لار شم پاتې ژوند د خپل پلارنيکه په پخوانې کلې تپر کرم سباته به له خیره د کابل په لور و خوزبېو. رښتیا قوماندان صیب! د سالنګ لاره خنگه ده، تګ راتګ پرې کېږي؟ هغه وي: هو تر پرونې خود سالنګ لاره خلاصه وه، چې خلاصه وي نسہ ده. موبې به سهارته په خیر سره له تاسې نه رخصت شو. قوماندان شپرخان وویل: ماما ولې یو خوشپې خوبه مورا سره تپرې کړي واي ما وی: تاسې دی الله ژوندی لري، که ژوند باقي وو، زه یو ځل بیا خه موده پس بېرته دلته را حمه.

پرویز وویل: سمهه ده تاسی دی خدای په خیر سره خپل و طن ته ورسوی، موببه تر
هغې دلتە یونو ترخو چې وروسته نورخه پېښېبېي نورنو شپه زیاتې په وتووه،
قوماندان وویل: اوس به ویده شو، سهار به له خیره بیا خنگه چې ستاسی خونبه وه،
هغسې به وکړو.

شپه تېره شو، سبا شو. وختي لمانه ته پاڅدو، وروسته بیا چای و خبیل شوې.
قوماندان شېرخان وختي یو تن په موټر پسکې بازار ته لېږلی و لړه شپه وروسته هغه
راغۍ. ویلې موټر مودربس تر کابله نیولی دی موټروان ویلې سورلی دی راوله، چې
حرکت وکړو. د سالنګ لاره نامعلومه غوندي ده، خومره چې په وخت لار شو، بنده. ما
خپلې مېرمنې ته وویل واړه درسره سنبال کړه، چې ځو په خیر په دې وخت کې قوماندان
شېرخان او پرویزدواړو جېب ته لاس کړو، پیسې یې راووېستې او ماته یې ونیولې.
شېرخان پیسې زما جېب ته راختا کړې، ما بېرته ورکړې. ویلې وروره! ته په سفر ځې،
ماشومان درسره دی، چېرې بند پاتې نشي. ما وي کوردي ودان. زما مېرمنې له کوره
خان سره پوره پیسې راړې وي. ګومان کوم، چې خدای به موبګدنې پاتې کوي. د هغه
مور او ماشومان، مېرمنې یې او موبېتول سره په یوه ئای لاسونه پورته کړل، دوعا مو
وکړه. بیا ما هغوي ته وویل: ستاسې بنسې ګنې به نه هېرروم ستاسې دی الله ژوندي لري.
قوماندان صېب، پرویزخانه خو ورځې وروسته به زموږ د کور، کلې، ځمکې او زموږ په
دھقان به درسره تینګه وکړئ، چې په هرڅه ورسره پام وکړي. زه په خیر سره بېرته زر
راګرهم او که دې وکولاي شوای، زموږ دھقان ته د کوم باوري سړي په خولې ځواب
ورو لېږد. ورتنه وايې شمس الدین روغ جوړ دی، خپل واړه یې د خو ورځو لپاره
مومنددرې ته بیولې دی. خه موده وروسته بېرته رائې. زما خواصلي خبره ستاسې سره
ده، چې زه بېرته که ژوندي وم، خپل کلې ته به دوباره ورونه ګرهم.

زه به بیا په کلې خنگه سترګې ولګوم؟ ورونه، خپلوان او کلیوال به نه وي او زه به
یوازې په کلې کې ژوندي ګرهم. نه، نه دا نشم کولي. پرېډه، چې زه هم خپلو کلیوال او
پېښتنو ته خپله پېښتو او ننګ وروښیم. پرویز جانه که چېرته کلې ته لارې، په تول کلې او
کانو بويو باندې به زما سلام وايې.

اوس نود خدای په امان، د کور له تولو غپیونه مو مخه بنه راواخیستله. یوازې شبر
خان او پرویز راسره تر موپهه ولاړل. د پلخمری بسارد کابل موپر تم ئای ته ورسپدو،
زموده موپرتیارو، ماشومان موپرته وروختل. ماله قوماندان او پرویز نه خدای په امانی
واخسیتله. دوی لا ولاړ وو، چې موپر روان شو. هغوي راته لاسونه خوئول، چې زموم
موپر په دورو کې راپناه شو.

پای

ژوندی پښه

ادب په هره تولنه کې د اصلاح او سموني لپاره ډېر مهم رول لو بولی دی، په هره تولنه کې خه ناخه نيمگړتیاوي او نالنصافی موجودې وي، چې د اصلاح او رغونې لپاره يې شاعران، ليکوالان او ادييان د خپل قلم په ذريعه ډېر کار کوي وايي چې نسه قيصه، ناول، افسانه يا ډرامه هفه وي، چې لوستونکي پل په پل د ئان سره بيابي، ترهغې چې د قيصې د پاي تکي تنه وي رسبدلي.

د افغانستان تېر پښه ويشت کلن ناورين او غميزي هم ډېرې بدمرغه او دردونکې قيصې په خپله سينه کې خای کړي دي، په دغه غمېزه کې په بې وزله افغانانو او بيا په خاصه توګه په پښتنو ډېرناوره او بې درېغه ظلمونه شوي دي. د له ايزو وژنو قرباني هم اکثر پښتنه دي، چې به مثالونه يې د کونډ کرهالي او د ليلى د دښتي ډله ايزي تېول وژني دي، پښتنه تل کله د ملا او طالب په نوم، کله د مجاهد او اشرار په نوم، کله د کمونست (خلقي او پرچمي) په نوم زور پدلي دي او د ظلم د ختد هر دور چارواکو او توپک سالارانو په مختلفو پلمو (چلونو) په دغه بې ګناه او بې وزله خلکو خپله خواه يخه کړي ډه.

ددغه ظلمونو او ډله ايزو وژنو يوه بدمرغه پښه د "ليلى د دښتي" ډه، چې د هېواد د شمال ددغه ناوره پښبي انځور محمد اجان يار په دې کتاب (د ليلى دښته، د سترګو ليدلى حال) قيصه کې په ډېرساده او روانه لهجه په مختلفو کرادونو کې رانغښتې او په داسي انداز کې يې تمثيل کړي، چې لوستونکي به د کتاب د لوستلو په وخت حتماً دافکر او سوچ کوي، چې محمد اجان يار د دغه پښې د خپلو سترګو شاهد دي.

د پښتونخوا د پوهنې ډېره د تېرو خو کلونو راهيسي هڅه او زيار کوي، چې د پښتنو ليکوالانو سره د کتابونو په چاپ او سمبالښت کې مرسته وکړي، تر خود پښتو د ادب زار لمن د هر راز ادبې رنګينيو خخه ډکه شي، چې په دې سلسله کې يې په زيات شمېر کې کتابونه د مينه والواسونو ته رسولې دي

د بناغلي محمد اجان يار دا د هم کتاب دي، چې د پښتونخوا د پوهنې ډېرې په زيار خورېږي، له دېنه وړاندې د يار صېب د یونېکلي ناول "خانګه" د خپرېدو وياري هم د پوهنې د ډېرې په برخه شوي، چې هغه ناول "خانګه" هم د یوې ژوندۍ پښې او یوې پښتنې پېغله د ژوند داستان و، چې د لوستونکو د پام وړ ګرځدلې دي

(د لیلی دبته د سترگو لیدلی حال) هم د افغانستان د غمیزې یو تاریخي او حقيقی قیصه ده، چې محمد اجان یار په بنکلې او بنه توګه انحور کړې ده. په دې قیصه کې د اسې کردارونو ته ئای ورکړل شوی، چې د پېښې د تل (بېخ) عکاسي کوي، د مظلومانو ژړا او فرياد انساني حقوقو د علمبردارانو غورونو ته رسوي او د توپک سالارانو او ظالمانو د تورو مخونو خخه پرده پورته کوي، کوم چې د ژبې، قوم او نسل په نوم یې په پېښتو هر راز و حشيانه او نه بخښونکي ظلمونه کړې دي

دلیلی دبته د دله ايزو وزنې خبرونه او راپورونه خو موبد ورڅانو، مجلو، خبری رسنيو او راپیو ګانو په وسیله اوږدلي و، مګر د دغه بې رحمانه تول وزنې اصلی منظر زما په خیال تراو سه په کتابې شکل نه دی راغلی. داد محمد اجان یار کمال دی، چې د دغسې دردونکو پېښو خخه یې په ډپر هنر پرده پورته کړې ده.

تېرکال زما د يار صېب سره په جرمني کې ليدل کتل وشو، ماد هغه ئینې شعری تولکې هم لوستې وي، هغه زما خخه د دغه نورو کتابونو د چاپ په هکله د مرستې غونښنه وکړه، نو هماګه و چې د "خانګه" ناول خخه وروسته دا دوهم کتاب هم چاپ شو. زما په آند (فکر) یار صېب په شعر، ناول او څېرنیزو لیکنو پوره ازمېښت کړې ده. د هغې تولې لیکنې د قدر وړدي، خود دې وروستيو کتابونو د چاپ خخه دا په ډاګه کېږي، چې په قیصه او ناول لیکلو کې یار صېب پوره تجربه او لاس بری لري او دا خکه چې هغه د ولس په ژبه په ساده او روانه لهجه د قیصې شروع او انجام په ډپر نېټه توګه تمثيلوی دا به په دې مانانه وي، چې نوري لیکنې یې په زړه پوري نه دی، خو کوم خوند او مزه چې د هغې په نشي ليکنو خصوصاً په قیصه او ناول کې دی د یادونې ور بولم، ئکه دغه تولې قیصې او پېښې د افغانستان د اوږدې غمیزې سره جوخت تړون لري او بالکل حقيري او یا حقیقت ته نژدې دی. که خه هم د محمد اجان یار په دې کتاب کې به ئینې تېروتنې او نيمګرتیاوې هموږ او په ئینو ځایونو کې به د مبالغې خخه هم کار اخیستل شوی وي، خو په حقیقت کې قیصې ته درنګ او بنکلا ورکولو لپاره دا هر خه ضروري وي. زه د پېښتو ژبې د خدمت په دغه سفر کې محمد اجان یارتله لاد پېږيالي تو邦ه

غواړم

عبدالبصیر بدرا

د پېښتونخوا د پوهنې د ډېږي مرستيال
پېښور، پېښتونخوا

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library